Toolkit ng LGBTIQ Advocate sa Pagpasa ng mga Ordinansa at Pambansang Batas Laban sa Diskriminasyon Batay sa SOGIESC

EnGendeRights, Inc
Asserting Gender Equality

Manunulat: Clara Rita A. Padilla
Tungkol sa manunulat:

Si Atty. Clara Rita "Claire" Padilla ang founder at executive director ng EnGendeRights. Isa siya sa mga nagbalangkas ng 2014 Quezon City Gender-Fair Ordinance at 2015 Implementing Rules and Regulations (IRR) nito at isinulong ang mga affirmatie actions, kabilang na ang pagkakaroon ng mga all-gender na palikuran; pagtiyak ng ligtas na kapaligiran sa pamamagitan ng paglulunsad ng mga pagsasanay at edukasyon kaugnay sa karapatan ng LGBTIQ people sa mga paaralan at lugar ng trabaho; pagtatatag ng SOGIESC desks sa mga himpilan ng pulisya, pagpapalaganap ng mga kopya ng ordinansa sa lahat ng empleyado at pagpaskil ng Anti-Discrimination Ordinance (ADO) sa mga tanggapan, atbp. Binigyang diin niya ang kahalagahan ng pagsasama ng malawak na prohibited acts (kabilang ang hindi makatarungang detensyon, sapilitang pagkulong, pagtataguyod ng diskriminasyon laban sa mga LGBTIQ people, at iba pang mga katulad na gawain). Sa IRR, matagumpay niyang itinaguyod ang pagsasama ng pagbibigay ng Barangay Protection Order (BPO) upang matugunan ang diskriminasyon at pang aabusong dinanas ng mga LGBTIQ people at pinalawak ang bilang ng mga opisyal na maaaring mag-isyu ng BPOs sa pamamagitan ng pagbibigay ng awtorisasyon sa mga opisyal ng VAW at GAD Desks na mag-isyu rin ng mga BPO.

Bilang consultant ni Senator Miriam Defensor-Santiago, matagumpay niyang naisama sa panukalang batas ang pagbabawal sa diskriminasyon batay sa kasarian, gender, sekswal na oryentasyon, pagkakakilanlan ng kasarian, wika, kapansanan, o iba pang katayuan sa orihinal na panukalang batas ni Senator Legarda na nagbabawal sa diskriminasyon batay sa etnisidad, lahi, relihiyon o paniniwala na kalaunan ay naging unang Comprehensive Anti-Discrimination Bill o SBN 2814 na ipinasa sa ikatlong pagbasa noong Nobyembre 2011 ng ika-15 Kongreso.

Siya rin ang bumuo ng ordinansa na nagtatatag ng QC Protection Center for Women, Children, and LGBT Victim-Survivors of Gender-based Violence (2012) kung saan nagbibigay siya ng mga libreng ligal na konsultasyon mula noong 2011 hanggang sa kasalukuyan. Mahigit 30 taon na siya nagtatanggol ng karapatan ng mga kababaihan at mga LGBTIQA people na dumanas ng karahasan at diskriminasyon..

Nagmungkahi siya ng lengguwahe para sa iba pang mga batas kabilang ang Anti-Sexual Harassment Act at Expanded Anti-Trafficking Act at siya rin ang nagbalangakas ng unang bersyon ng Reproductive Health Care Bill noong 2001.

Nanalo siya ng mga kaso sa Supreme Court na dininig en banc kabilang na ang 2010 *Ang Ladlad LGBT Party v. Commission on Elections* (G.R. No 190582), bilang co-counsel.

Malawak na siyang nai-publish sa karapatang sekswal at reproductive health, karahasang batay sa kasarian at iba pang isyu sa karapatan ng kababaihan at LGBTIQ people. Ang kanyang mga sinulat ay makukuha sa https://LGBTIQLaw.com, https://engenderights.com, at https://clararitapadilla.blogspot.com, bukod sa iba pa.

EnGendeRights, Inc
Asserting Gender Equality
Marso 2024

Talaan ng mga Nilalaman

I. Background 1

A. Paglabag sa karapatang pantao na naranasan ng mga LGBTIQ people 1

1. Ano ang mga paglabag sa karapatan na nararanasan ng mga taong may iba't ibang sekswal na oryentasyon at pagkakakilanlan ng kasarian, at katangian ng kasarian? 1
2. Ano ang epekto ng diskriminasyon at pang-aabuso sa mga LGBTIQ people? 3
3. Ano ang mga halimbawa ng pagkakait ng hustisya para sa mga LGBTIQ people? 3
4. Ilan ang LGBTIQ people na nakararanas ng paglabag sa karapatan at naaapektuhan ng kawalan ng ligal na proteksyon? 4

B. Ang karapatan ng LGBTIQ people ay Karapatang Pantao 4

1. Bakit natin dapat itaguyod ang karapatang-pantao ng LGBTIQ people? 4
2. Maaari bang bigyang katwiran ng mga tao ang kanilang mga ginawang diskriminasyon laban sa mga LGBTIQ people batay sa kanilang moralidad at paniniwala sa relihiyon? 6
3. Maaari bang bigyang katwiran ng mga tao ang diskriminasyon batay sa kanilang heteronormative na paniniwala? 6

II. SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill at Comprehensive Anti-Discrimination Bill 6

A. Bahagharing Kasaysayan ng SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill at Comprehensive Anti-Discrimination Bill 6

1. Ilang taon nang nakabinbin ang SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill at Comprehensive Anti-Discrimination Bill? 6

B. Pangangailangang ipasa ang SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill at Comprehensive Anti-Discrimination Bill 7

1. Bakit kailangang ipasa ang SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill at ang Comprehensive Anti-Discrimination Bill? 7
2. Ano ang kahalagahan ng pagpasa ng SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill at Comprehensive Anti-Discrimination Bill? 8

III. Internasyonal na Pamantayan sa Karapatang Pantao at Global Goals 9

1. Ano ang mga internasyonal na batas ang sumusuporta sa karapatan ng mga LGBTIQ people? 9
2. Ano ang mga obligasyon ng estado sa ilalim ng mga tratadong pinagtibay ng Pilipinas? 9
3. Ano ang mga rekomendasyon ng Human Rights Committee tungkol sa SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill at Comprehensive Anti-Discrimination Bill? 10
4. Ano ang mga rekomendasyon ng CEDAW Committee tungkol sa SOGIESC Equality Bill at Comprehensive Anti-Discrimination Bill? 10
5. Ano ang Sustainable Development Goals ang nakakamit natin sa pakikipaglaban para sa LGBTIQ rights? 10

IV. Lokal na Ordinansa ng SOGIESC Laban sa Diskriminasyon 11

1. Ilan na ang mga lokal na SOGIESC Anti-Discrimination Ordinances ang naipasa na bilang batas? 11
2. Ano ang mga kwento ng tagumpay na makukuha natin sa mga lokal na ADO na naipasa na? 12
3. Ano ang bahagharing kasaysayan ng SOGIESC ADO sa Quezon City at paano naipasa ng Quezon City ang Gender-Fair Ordinance? 12
4. Ano ang mga bagong kaganapan sa ibang LGUs kaugnay ng pagpapasa ng ADOs? 15
5. Ano ang epekto ng mga collaborative work ng mga stakeholders sa pagpasa ng mga ADOs? 16
6. Ano sakop ng hurisdiksyon ng mga ADOs? 17

V. Adbokasiya/Kampanya 18

1. Ano ang mga kailangan nating gawin para maipasa ang mga lokal na ADOs at pambansang batas upang epektibong matugunan ang diskriminasyon batay sa SOGIESC? 18
2. Ano ang iba't ibang uri ng kampanya? 20
3. Sino ang mga congressional champions? 21
   - A. SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill 21
   - B. Comprehensive Anti-Discrimination Bill 21
   - C. Civil Partnership Bill 22
   - D. Panukalang batas Upang Kilalanin ang Ugnayan ng mga Ari-arian sa pagitan ng mga Nagsasamang Gender-Fluid couple na Nag-aamenda sa Artikulo 148 ng Family Code 22
   - E. Cagandahan Bill (Pinapayagan ang Pagpalit ng Pangalan at Sex para sa mga Intersex People na Hindi Kinakailangan ng Hatol mula sa Hukuman) 22
4. Ano ang mga batas na kailangan pang ipasa? 22
5. May mga umiiral bang batas at patakaran sa bansa na nagpoprotekta sa mga LGBTIQ people? 23

6. Ano ang mga resolusyon na naipasa ng Bangsamoro Parliament para protektahan ang karapatan ng LGBTIQ people? 26
7. Ang mga umiiral na batas at patakaran ng bansa ba ay nagbibigay ng sapat na proteksyon sa mga LGBTIQ people? 26

VI. Mga Tools na maaaring gamitin 27

A. Halimbawa ng mga PowerPoint presentation 27
1. Ang ating panawagan na itaguyod ang LGBTIQ Rights 27
2. Mga Garantiya ng Konstitusyon sa ilalim ng Saligang Batas ng 1987 27
3. Unibersal na Pahayag ng Karapatang Pantao 27
4. CEDAW 28
5. CEDAW General Recommendation 27 (proteksyon sa karapatan ng mga matatandang kababaihan at intersectionality of discrimination), Okt 2010 28
6. Pangkalahatang Rekomendasyon ng CEDAW 28 (Buod ng mga Obligasyon ng mga ng Estado sa ilalim ng Artikulo 2 ng CEDAW) 29
7. ICCPR - Kaso ng Human Rights Committee ukol sa Sexual Orientation 29
8. Ang homosekswalidad, lesbianism & transgenderism ay inalis sa listahan ng mga sakit sa pag-iisip 29
9. Prinsipyong Yogyakarta 30
10. Importanteng Paggunita ng Aktibismo 30

B. Halimbawa ng liham sa mga mambabatas 31
C. Halimbawa ng press release 31
D. Halimbawa ng opinyon/liham sa editor 33
E. Halimbawa ng liham sa DepEd/CHED laban sa mga patakaran sa diskriminasyon batay sa kasarian sa basic at higher education 35

VII. Mga Apendiks 36

A. SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill Balangkas ng mga Probisyon - Senado – S.B. 1600 36
B. SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill Balangkas ng mga Probisyon – House Substitute Bill para sa House Bills 222, 460, 3418, 4277, 5551, 6003, at 7036 38
C. Comprehensive Anti-Discrimination Bill - Balangkas ng mga probisyon – HB. 224 inihain ni Rep. Geraldine Roman 40
D. Panukalang pagbabawal sa diskriminasyon na idadagdag sa mga ADO, SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill, at Comprehensive Anti-Discrimination Bill 42

VIII. Mga Magagamit na impormasyon mula sa EnGendeRights https://LGBTIQLaw.com website (ADOs, Toolkit, bills, Collective Letter ng mga CSOs sa DepEd/CHED, Shadow Report, Storybook, Fact Sheet, at Protocol) 43

Toolkit ng LGBTIQ Advocate sa Pagpasa ng mga Ordinansa at Pambansang Batas Laban sa Diskriminasyon Batay sa SOGIESC

I. BACKGROUND

A. Paglabag sa karapatang pantao na nararanasan ng mga LGBTIQ people

1. Ano ang mga paglabag sa karapatan na nararanasan ng mga taong may iba't ibang sekswal na oryentasyon, pagkakakilanlan ng kasarian, at katangian ng kasarian ?

Ang mga lesbyana, bakla, bisexual, transgender, intersex, at queer (LGBTIQ) people ay biktima ng malawakang diskriminasyon, panliligalig, at karahasan sa mismong kamay ng kanilang mga magulang at kapatid, kanilang mga guro / paaralan at employer, at sa kanilang mga komunidad at simbahan dahil sa kanilang sekswal na oryentasyon, pagkakakilanlan ng kasarian, pagpapahayag, at mga katangian ng kasarian (SOGIESC). Ang mga LGBTIQ people ay nakararanas ng pisikal na pang aabuso, panggagahasa,[1] pagpapahirap, at pagpatay.

Sila ay biktima ng mga sexual predators. Isang transgender na lalaki na si E.M. ang brutal na ginahasa at pinatay noong 2021, basag ang ulo at duguan ang katawan. Noong Hulyo 2022, may isang batang lesbyana na sekswal na inabuso ng kanyang superbisor para daw magkagusto siya sa mga lalaki,[2] at isa pang lesbyana na menor de edad ang sekswal na inabuso ng mas matandang lalaki.[3] May mga kaso ng rape ng mga butch na lesbyana, at ang ilan ay nagreresulta sa unwanted pregnancy.[4] Ilan sa mga krimen na ito ay ginawa ng kanilang mga kaibigang lalaki o drinking buddies na partikular na tumatarget sa mga butch na lesbyana.[5] Ang mga kasong kriminal laban sa mga salarin ay bihirang ituloy dahil sa iba't ibang kadahilanan kabilang ang malaking gastos sa serbisyong ligal at stigma na nakakabit sa pagiging isang lesbyana na rape survivor.[6] Ilang mga Muslim na lesbyana ang ginahasa sa

---

1 Isang transgender woman na nagtrabaho bilang Barangay Councilor sa Quezon City ang sekswal na inabuso at pinagsalitaan ng Barangay Captain noong siya ay nanunungkulan. Isinadokumentong kaso ng LADLAD. Mayo 2010. Barangay – pinakamaliit na yunit ng pamahalaan sa komunidad.

2 EnGendeRights Position Paper sa SOGIE Equality/Anti-Discrimination Bill, Clara Rita A. Padilla, isinumite sa Senate Committee on Women bilang suporta sa SOGIE Equality Bill noong Sept. 6, 2022.

3 *Id.*

4 EnGendeRights CEDAW 86th 2023 Shadow Report on Lesbian, Bisexual Women, and Transgender Women, mataas na LBT adolescent / youth suicide rate, karahasan batay sa kasarian, at kasal na isinumite sa CEDAW Committee, makukuha sa https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=INT%2FCEDAW%2FCSS%2FPHL%2F55986&Lang=en.

5 *Id.*

6 GALANG: Isang Kilusan sa Paggawa para sa Karapatan ng mga Maralitang LBT sa Pilipinas, sa 6 at 9.

Jolo, kasama ang panggagahasa sa isang lesbyana[7] na kasabwat ang kanyang ama.[8] Isang Muslim na lesbyana ang nagpakamatay matapos siyang sekswal na inabuso.[9] Maraming lesbyana ang tumakas sa kanilang mga tahanan at ngayon ay nakatira sa kanilang mga kaibigan.[10]

Mabibigo ang anumang pagsisikap na matugunan ang karahasang batay sa kasarian ng mga LGBTIQ people kapag ang mga sekswal na pag-atake, hate crimes, pang-aabuso, at pagpatay sa kanila ay nangyayari nang walang napaparusahan at kapag ang mga opisyal na dapat ay tagapagpatupad ng batas ang mismong gumagawa ng pisikal at sekswal na pang-aabuso laban sa mga LGBTIQ people.[11] Nanghuhuli at nagsasampa sila ng mga gawa-gawang kasong criminal tulad ng public scandal at Anti-Trafficking para mangikil ng pera.[12]

Hindi mabilang ang mga ulat ng mga transgender ang pinilit na magsuot ng stereotyped na damit at hairstyles na taliwas sa kanilang pagkakakilanlan at pagpapahayag ng kasarian na nagreresulta ng pagtigil ng pag-aaral, pagtanggi sa mga aplikasyon sa trabaho, at mga empleyado na hindi na bumabalik sa trabaho at nawawalan ng trabaho. May kaso ng isang guro na pinilit ang isang transgender boy na isuot ang kurtina na parang palda at ipinarada sa buong paaralan.[13] Hindi pinapayagan ang mga transwomen na estudyante na pumasok sa paaralan hangga't hindi sila nagsusuot ng "proper uniform for male students" at naggupit ng maikling buhok.[14] Minsan, ang mga LGBTIQ peole ay pinagbabawalan na pumasok sa paaralan, kumuha ng mga pagsusulit, at dumalo sa programa ng pagtatapos kapag nagsusuot sila ng mga damit at hairstyles na naaayon sa kanilang diverse sexual orientation at gender identity. May mga "conversion therapies" pa rin ang nangyayari[15] na kung saan ang karamihan sa mga perpetrators ay mula sa mga relihiyosong grupo.[16]

Patuloy na nangyayari ang mga hate crimes. Si S., isang transgender girl, ay pinatay noong 2015 habang naglalakad sa isang kalye sa Quezon City. Noong 2021 sa Maguindanao, sumabog ang isang improvised explosive device sa isang volleyball game ng mga LGBTIQ people na pito ang

---

7 Binanggit sa isang ulat noong 2013 ang isang Tausug na lesbyana, pangulo ng isang organisasyon ng mga lesbyana na nakabase sa Jolo sa "Dangerous Lives: Being LBT in Muslim Mindanao", Outrage, Disyembre 10, 2013, na access noong Abril 15, 2016, https://outragemag.com/dangerous-lives-lgbt-muslim-mindanao/ [magmula dito "Dangerous Lives"].

8 *Id.*

9 *Id.*

10 *Id.*

11 Iligal na ikinulong sa isang police station ang isang lesbyana matapos itong sapilitang dinukot, pinagbigti at binugbog ng kapamilya at mga kaibigan, kabilang ang isang pulis. Lesbyana dinukot at iligal na ikinulong sa Presinto, Armida Rico, Mayo 31, 2011, na makukuha sa http://www.abante-tonite.com/issue/may3111/crime_story02.htm.

12 Oscar Atadero, "Pagbubukas ng mga linya ng komunikasyon nang may Pag-asa" Outrage Magazine, Hulyo 27, 2012, http://outragemag.com/online/opening-communication-lines-with-fingers-crossed.

13 Aktwal na mga kaso na nakalap ng EnGendeRights mula Disyembre 2011. Ang mga pamamaraan at pagkakakilanlan sa pangangalap ng ebidensya ay hindi inilathala dahil sa pagiging kompidensyal.

14 *Id.*

15 LGBT psychology sa Pilipinas, makukuha sa https://pages.upd.edu.ph/sites/default/files/ejmanalastas/files/manalastas_torre_lgbt_psychology_in_the_philippines_posr_71_0.pdf.

16 [OPINYON] Hindi okay na ipagdasal na mawala ang pagkabakla, makukuha sa https://www.rappler.com/voices/ispeak/opinion-not-okay-pray-gay-away/.

nasugatan at isa ang nasawi. Ang mga LGBTIQ people ay nakakaranas ng bashing (pangungutya) sa kalye o sa social media.

2. **Ano ang epekto ng diskriminasyon at pang-aabuso sa mga LGBTIQ people?**

Ang mga karanasan ng diskriminasyon at pang-aabuso ay nagtulak sa mga kabataang LGBTIQ people na umalis sa kanilang mga tahanan at paaralan, may mga kaso din na humantong sa pagpapakamatay ng mga kabataang LGBTIQ people.[17] Kapag ang mga kabataang LGBTIQ people ay umalis sa kanilang mga tahanan at tumigil sa pag-aaral sa murang edad, nagkukulang sila sa mga kasanayan sa trabaho at nagiging limitado ang mga pagpipilian nilang karera dahil sa mababang antas na natamo sa edukasyon. Nahaharap sila sa kahirapan sa paghahanap ng trabaho at, kung minsan, nahaharap sa diskriminasyon ng mga employer kung saan sinasabihan sila na hindi sapat ang kanilang "pagkababae" o "pagkalalaki."[18] Marami ang napunta sa mga trabahong mababa ang sweldo o mga trabaho na seasonal/pana-panahon/hindi regular o mabigat na trabaho na nagiging mahirap na kapag sila ay matanda na.[19]

Ang mga LGBTIQ people ay nakakaranas ng buong-buhay at patuloy na diskriminasyon batay sa kanilang SOGIESC at iba't ibang interseksyonal na diskriminasyon na nakakaapekto sa buhay nila. Nagresulta ito sa kawalan ng trabaho, kahirapan, gutom, kawalan ng tirahan, kawalan ng ipon at social security pension, hindi permanenteng tirahan, pagkahiwalay sa lipunan, at kawalan ng access sa pangangalagang pangkalusugan at iba pang mga serbisyo ng pamahalaan, na lubhang nakakaapekto sa kanilang buhay mula sa pagkabata hanggang sa kanilang pagtanda na kung saan dumaranas na sila ng karamdaman at problema sa mental health.[20] Ang mga LGBTIQ people ay nasa panganib ng patuloy na marginalization dahil sa pagkakabukod (isolation) at kawalan ng mga sistema ng suporta kabilang ang suporta sa pamilya.

3. **Ano ang mga halimbawa ng pagkakait ng hustisya para sa mga LGBTIQ people?**

Maraming LGBTIQ people ang hindi nabigyan ng hustisya. Nakararanas sila ng diskriminasyon sa mga desisyon ng korte na nagpapahiwatig na ang pagiging LGBTIQ person ay "pagnanais lamang" sa halip na ituring ito na

---

17 Christian Joy P. Cruz, University Research, Population Institute, College of Social Sciences and Philosophy, University of the Philippines – Diliman, Risk Behaviors and Health of Young Sexual Minorities in the Philippines: Findings from YAFS4 (March 21, 2016), makukuha sa file:///C:/Users/Acer/Downloads/Risk%20behaviors%20and%20health%20of%20young%20sexual%20minorities%20in%20the%20Philippines%20(working%20file)%20as%20of%2021%20March%202016%20(1).pdf.

18 Ging Cristobal, Clara Rita Padilla, Annette Visbal, at Grace Poore, "Golden Rainbow: Mga Kwento ng Sakit, Katapangan, Tungkulin at Pagmamahal ng mga Nakatatandang LGBT sa Pilipinas", 2023, makukuha sa

https://lgbtiqlaw.com/wp-content/uploads/2024/02/Golden-Rainbow-Older-LGBT-Storybook-English.pdf.

19 Clara Rita Padilla, Ging Cristobal, and Grace Poore, "PHILIPPINES: Impacts Of Ageism And Lifelong Discrimination On Older LGBTI People [Fact Sheet], May 2023, produced by EnGendeRights, Outright International and SAGE, makukuha sa https://lgbtiqlaw.com/wp-content/uploads/2024/02/EnGendeRights-Outright-Older-LGBTI-English-FactSheet-web.pdf.

20 *Id.*

karapatang pantao,[21] na itinuring na ang isang lesbyana na babae ay imoral at ipinapalagay na makatwiran ang detensyon at pambubugbog sa kanya ng kanyang ina,[22] na nagpapahintulot sa mababang parusa para sa pagpatay sa isang transgender na babae,[23] nagpapahiwatig na ang mga ina na lesbyana ay maaaring mawalan ng karapatan sa kustodiya ng kanyang mga anak dahil lamang sa pagpapakita ng pagmamahal sa kanilang karelasyon na lesbyana sa harap ng kanilang mga anak,[24] at pagtanggi sa maraming petisyon na baguhin ang pangalan at kasarian ng mga LGBTIQ people. Sa desisyon ng Korte Suprema noong 2007 na tumanggi sa petisyon ni M.S. na baguhin ang kanyang pangalan at sex na itinalaga sa kanyang kapanganakan mula sa male to-female sex marker matapos ang kanyang gender affirmation surgery,[25] binanggit ng korte ang biblia, *"Nang likhain ng Diyos ang tao, ginawa Niya siya sa wangis ng Diyos; nilikha Niya sila lalaki at babae (Genesis 5:1-2)."* Ito ay malinaw na paglabag sa garantiyang konstitusyonal sa hindi pagtatatag ng relihiyon.

4. Ilan ang LGBTIQ people na nakararanas ng paglabag sa karapatan at naaapektuhan ng kawalan ng ligal na proteksyon?

Walang pambansang pagtatantya sa porsyento ng LGBTIQ people sa populasyon ng Pilipinas, gayunpaman, sa pagtatantya ng United Nations, may 1.7% ng pandaigdigang populasyon ay intersex people o katumbas ng dalawang milyong intersex persons sa Pilipinas.[26] Ibig sabihin, mga dalawang milyong intersex na Pilipino ang bahagi ng LGBTIQ people population na dumaranas ng diskriminasyon at apektado ng kakulangan ng mga lokal at pambansang batas na nagpoprotekta sa kanilang karapatan. Kung idadagdag natin ang porsyento ng ibang taong may diverse SOGIESC, higit sa dalawang milyong LGBTIQ people ang nakararanas ng mga paglabag sa karapatan at naapektuhan ng kakulangan ng ligal na proteksyon.

B. Ang karapatan ng LGBTIQ people ay Karapatang Pantao

1. Bakit natin dapat itaguyod ang karapatang pantao ng LGBTIQ People?

Lahat ng tao ay ipinanganak na malaya at pantay-pantay. Dapat itaguyod ng batas ng Pilipinas ang mga batayang karapatang pantao ng lahat, anuman ang kanilang SOGIESC. Ang mga LGBTIQ people ay nagtatamasa ng parehong karapatan ng equality at non-discrimination, kaya dapat tiyakin ng mga batas ng Pilipinas na natatamasa ng mga LGBTIQ people ang kanilang karapatan katulad ng pagtatamasa ng mga heterosexual, at hindi dapat paboran ng batas ang mga heterosexual.

Ang mga LGBTIQ people ay nagtatamasa ng mga karapatang konstitusyonal sa pagkakapantay-pantay, pantay na proteksyon ng batas, privacy, kalayaan sa pagpapahayag, at relihiyon at paniniwala.

---

21 Ang Ladlad LGBT Party v. Commission on Halalan, 2010 (G.R. Blg. 190582).

22 Court of Appeals Amparo Case.

23 Regional Trial Court Branch 74, Kaso Blg. 865-14.

24 G v. G, G.R. Blg. 154994, n.p. (Hunyo 28, 2005), makukuha sa https://lawlibrary.chanrobles.com/index.php?option=com_content&view=article&id=46694:154994&catid=1467&Itemid=566.

25 Tingnan ang R.J. D.S. v. Republic of the Philippines (G.R. No. 174689, Oktubre 22, 2007), na makukuha sa https://elibrary.judiciary.gov.ph/thebookshelf/showdocs/1/44532.

26 Kinalkula sa 118 milyong populasyon ng Pilipinas sa 2024.

Ginagarantiyahan din ng konstitusyon ang karapatan sa kalayaan sa relihiyon ang hindi pagtatatag ng relihiyon.

Kung hindi maipapasa ang pambansang batas laban sa diskriminasyon na nagtataguyod sa karapatan ng mga LGBTIQ people sa pagkakapantay-pantay at non-discrimination, laging may mga taong magbibigay katwiran sa kanilang pagdiskrimina laban sa mga LGBTIQ people.

Ang pagkakait sa mga LGBTIQ people ng kanilang pangunahing karapatan sa equality at non-discrimination dahil lamang sa ito ay kontra sa mga turo ng ilang mga simbahan ay lumalabag sa garantiyang konstitusyonal sa hindi pagtatatag ng relihiyon. Ginagarantiyahan ng ating konstitusyon ang paghihiwalay ng simbahan at estado at ang hindi pagtatatag ng relihiyon. Ito ay upang hadlangan ang mga pananaw ng sinumang nakararami o minoryang relihiyon sa pag impluwensya sa ating mga batas.[27] Ang ating garantiya sa konstitusyon tungkol sa hindi pagtatatag ng relihiyon ay makabuluhan upang itaguyod ang karapatan ng lahat ng tao sa kalayaan sa pag iisip, konsensya, at relihiyon.

Kung hindi maipasa ng Pilipinas ang SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill at Comprehensive Anti-Discrimination Bill sa batas, lahat tayo ay kasabwat sa mga hate crimes na ginagawa laban sa mga LGBTIQ people, sa lahat ng bashing at bullying na dinadanas ng mga LGBTIQ people,[28] at sa lahat ng diskriminasyong dinaranas ng mga LGBTIQ people araw-araw. Bilang resulta ng naantalang pagpasa ng mga batas na nagpoprotekta sa mga karapatan ng mga LGBTIQ people, magkakaroon ng mga ina na nambubugbog ng kanilang mga anak na babae at nagkukulong sa kanila sa isang silid sa loob ng ilang linggo dahil lamang ang kanilang anak ay lesbyana; magkakaroon ng mga ama na nambubugbog sa kanilang mga anak dahil lamang bakla o transgender ito; magkakaroon ng mga guro na pipilitin ang mga estudyanteng transgender male na magsuot ng kurtina bilang palda at ipaparada ito sa buong paaralan upang pigilan ang pagpapahayag ng kanilang male gender identity.

Ang pagkilala sa karapatan ng mga LGBTIQ people ay isang mahalagang hakbang tungo sa pagtanggal ng diskriminasyon, pagbibigay daan tungo sa isang lipunan kung saan ang mga LGBTIQ people ay namumuhay nang may dignidad at paggalang.

Bilang mga taong marangal na gumagalang sa karapatan ng iba, dapat tayong magsikap tungo sa isang mundo kung saan ang mga LGBTIQ people ay hindi natatakot na pumasok sa paaralan dahil sa takot na ma-bully ng kanilang mga kaklase o guro, kung saan ang mga LGBTIQ people ay hindi magdurusa dahil sa bashing at hate crimes, at kung saan ang mga LGBTIQ people ay malayang makapaghahayag ng kanilang tunay na pagkatao at maituturing na kapantay ng lahat ng mamamayan sa lahat ng aspeto ng buhay.

27 Pinagtibay ng Korte Suprema ang hindi pagtatatag ng relihiyon sa 2010 landmark case ng Ang Ladlad v. COMELEC (G.R. No 190582), na makukuha sa https://elibrary.judiciary.gov.ph/thebookshelf/showdocs/1/53918.

28 Clara Rita A. Padilla, Jake Zyrus, Vice Ganda, SOGIE bills, at ang 2022 elections, Rappler, Feb. 22, 2022, na makukuha sa: https://www.rappler.com/voices/thought-leaders/opinion-jake-zyrus-vice-ganda-sogie-bills-2022-elections/.

Ang homophobia, transphobia, biphobia, intersexphobia, at queerphobia ay walang puwang sa ating lipunan kung saan ang pagkakapantay pantay, non-discrimination, pamamahala, pag-iral ng batas, at mga pamantayang sekular ay nangingibabaw.

2. **Maaari bang bigyang katwiran ng mga tao ang kanilang mga ginawang diskriminasyon laban sa mga LGBTIQ people batay sa kanilang moralidad at paniniwala sa relihiyon?**

Ang diskriminasyon batay sa SOGIESC ay hindi maaaring bigyang katwiran dahil sa moralidad at paniniwala ng isang tao sa relihiyon.

Sa 2010 kaso ng *Ang Ladlad LGBT Party v. Commission ·on Elections*,[29] ipinahayag ng Korte Suprema na "sa Hukumang ito, ang ating demokrasya ay hindi gumagamit ng mga pananaw sa relihiyon o moralidad ng isang bahagi ng komunidad upang hindi isaalang-alang ang mga pinahahalagahan ng iba pang mga miyembro ng komunidad."

3. **Maaari bang bigyang katwiran ng mga tao ang diskriminasyon na ginagawa nila batay sa kanilang heteronormative na paniniwala?**

Ang pagtingin sa mundo bilang heteronormative lamang ay hindi kinikilala ang mga karapatan ng mga taong may magkakaibang SOGIESC, ang mga taong kinikilala ang kanilang sarili bilang hindi binary (non-binary) at hindi naaayon sa kasarian (gender non-conforming). Ang mga mapang-api na paniniwala, diskriminasyon, poot, at pang-aabuso sa mga LGBTIQ people ay walang lugar sa mundong ito kung saan dapat magkaroon ng pagkakaiba-iba, pagkakapantay-pantay, at pagsasama (diversity, equality, inclusion).

Sa halip na itaguyod ang paggalang sa karapatang pantao at katarungan, ang mga taong kumukondena sa "aktibong homosekswal" at tutol sa pagpasa ng mga batas na nagpoprotekta sa karapatan ng mga LGBTIQ people ay kasabwat sa pagpapalaganap ng diskriminasyon sa mga LGBTIQ people.

II. SOGIESC EQUALITY/SOGIESC ANTI-DISCRIMINATION BILL AT COMPREHENSIVE ANTI-DISCRIMINATION BILL

A. Bahagharing Kasaysayan ng SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill at Comprehensive Anti- Discrimination Bill

1. **Ilang taon nang nakabinbin ang SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill at Comprehensive Anti-Discrimination Bill?**

Ang unang SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill (ADB) ay inihain noong 1999 (HB 7165 Rep. Angara-Castillo) samantalang naghain naman sina Rep. Etta Rosals at Sen. Miriam Santiago ng kanilang panukalang batas noong 2000. Noong 2004, ipinasa ang ADB sa ikatlong pagbasa sa Kapulungan ng mga Kinatawan.

Bilang consultant ni Senador Miriam Defensor-Santiago, matagumpay na itinaguyod ni Atty. Clara Rita Padilla ang pagpapalawak ng saklaw ng SB 2814 (na itinaguyod ni Senador Legarda et al.) upang isama ang pagbabawal sa diskriminasyon batay sa "sex, gender, sexual orientation, gender identity, language, disability, o iba pang katayuan" sa orihinal na panukalang batas na

29 *Supra 27.*

nagbabawal sa diskriminasyon batay sa "ethnicity, race, religion or belief" na sa kalaunan ay naging kauna-unahang Comprehensive Anti-Discrimination Bill (SBN 2814) na ipinasa sa ikatlong pagbasa ng ika-15 Kongreso noong Nobyembre 2011.

Ang bersyon ng House ADB ay naipasa rin sa ikatlong pagbasa, samakatuwid, ang mga pulong ng komite ng bicameral conference ay maaaring ipatawag mula noong Disyembre 2011. Ggayunpaman, sa kabila ng paglipas ng higit sa isang taon, walang mga pulong ng komite ng bicameral conference sa mga nasabing panukalang batas ang isinagawa sa panahon ng 15th Congress.

Lubhang nakababahala na may malawakang diskriminasyon sa mga LGBTIQ people, ngunit sa kabila nito, ang pambansang SOGIESC Equality/ SOGIESC Anti-Discrimination Bill at Comprehensive Anti-Discrimination Bill ay hindi pa naipapasa bilang batas sa kabila ng paglipas ng mahigit 25 taon mula nang ihain ang unang anti-discrimination bill noong 1999. Ang naantalang pagpasa ng batas na ito ay malinaw na nagpapakita ng isang lipunan na nabigong manindigan para sa karapatan ng mga LGBTIQ people. Panahon na para epektibong maprotektahan ng ating mga pambansang batas ang mga LGBTIQ people laban sa diskriminasyon at karahasan, kung hindi ay patuloy na magdurusa ang mga LGBTIQ people sa paglabag sa karapatang pantao nang walang kaparusahan at patuloy na magkukulang ang Pilipinas sa obligasyon nitong igalang, protektahan, at tuparin ang karapatang pantao ng mga LGBTIQ people.

B. Kailangang ipasa ang SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill at Comprehensive Anti-Discrimination Bill

1. Bakit kailangan natin ipasa ang SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill at ang Comprehensive Anti-Discrimination Bill?

Sa buong Pilipinas, hindi mabilang na mga LGBTIQ people ang nagdurusa sa diskriminasyon at nakakaranas ng hate crime. Ito ang malinaw na dahilan na dapat tayo ay mabahala upang kagyat na ipasa ang SOGIESC Equality/ SOGIE Anti-Discrimination Bill at Comprehensive Anti-Discrimination Bill upang ipagbawal ang lahat ng uri ng diskriminasyon at karahasan sa mga LGBTIQ people at itaguyod ang pagkakapantay-pantay ng mga LGBTIQ people. Ang mga paglabag na ito ay pinalala rin ng kawalan ng iba pang mga batas at patakaran, ibig sabihin, ang komprehensibong pambansang batas sa SOGIESC equality at anti-discrimination, gender identity recognition (pagkilala sa kasarian), civil union/marriage equality (pagkakapantay-pantay sa kasal) at LGBTIQ-inclusive policies (inclusive na mga batas at patakaran). Ang mga patuloy na paglabag na ito ay pinalakas din ng mga pananaw na homophobic, biphobic, at transphobic at konserbatibong paniniwala sa relihiyon na humahantong sa patuloy na kabiguan ng pamahalaan na ganap na sumunod sa mga obligasyon nito sa ilalim ng internasyonal na batas.

Kailangan natin ang SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill at Comprehensive Anti-Discrimination Bill na maipasa bilang batas upang tahasang ipagbawal ang diskriminasyon at pang-aabuso sa mga LGBTIQ people, mapigilan ang mga pang-aabuso, at magbigay ng epektibong lunas at mga affirmative actions. Kapag naipasa bilang batas, ipagbabawal ng SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Law at Comprehensive Anti-Discrimination Law ang karahasan, harassment, diskriminasyon,

exclusion, stigmatization, prejudice,[30] pagpatay,[31] torture, arbitrary arrest, at pagtanggal sa karapatang pampulitika, pang ekonomiya, panlipunan, at pangkultura batay sa SOGIESC. Sisiguruhin ng mga batas ang karapatan sa pagkakapantay-pantay at non-discrimination sa lahat ng larangan kabilang ang trabaho, edukasyon, at sapat na pabahay, at iba pa, at ipag-uutos ang pagsasagawa ng edukasyon upang itaguyod ang mga karapatan ng mga LGBTIQ people.

Sa pagpasa sa batas ng SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill at Comprehensive Anti-Discrimination Bill, magkakaroon ng pantay na proteksyon ang mga LGBTIQ people sa ilalim ng batas. Itataas nito ang diskurso sa antas ng karapatang pantao at garantiya ng konstitusyon sa pagkakapantay-pantay, pantay na proteksyon ng batas, kalayaan sa pagpapahayag, kalayaan sa relihiyon, at hindi pagtatatag ng relihiyon. Ito rin ay magiging matibay na pagpapahayag ng pambansang patakaran na nagtataguyod sa karapatan ng mga LGBTIQ people laban sa lahat ng uri ng diskriminasyon at pang-aabuso kung saan mananagot ang mga nagkakamaling indibidwal at magkakaroon ng mga affirmative actions upang itaguyod at igalang ang karapatan ng mga LGBTIQ people. Sa mga aksyong nagpapatibay sa mga ito, titiyakin ang mga modyul at pagsasanay tungkol sa karapatan ng LGBTIQ people sa mga paaralan, mga yunit ng lokal na pamahalaan, at mga lugar ng trabaho; ang mga establisyimento ay kailangang magtalaga ng mga all-gender restroom; ang scholarship, edukasyon, trabaho, negosyo, pangangalaga sa kalusugan, at pabahay ng mga LGBTIQ people ay matutugunan; ang pagkakaroon ng katarungan ay matitiyak sa pamamagitan ng responsive services, kabilang ang access sa barangay protection order (BPO) at mga restraining order; ang mga discriminatory policies ay ipapawalang-bisa at uunahin ang pagsasabatas ng inclusive laws and policies.

Kailangan natin ng mga programa para matugunan ang mga paglabag sa karapatan ng mga LGBTIQ people at ang pagbibigay ng pinalawak na tulong sa mga LGBTIQ people dahil buong-buhay silang nagdusa at nakaranas ng interseksyunal na diskriminasyon at pang-aabuso. Dahil sa laganap na paglabag sa karapatan ng mga LGBTIQ people at kawalan ng respeto sa diversity, equality, at inclusivity (pagkakaiba-iba, pagkakapantay-pantay, at pagsasama), patuloy na magiging marginalized at hindi makaka-access ang mga LGBTIQ people ng mga programa ng pamahalaan, kaya, kailangang agad na maipasa bilang batas ang SOGIESC Anti-Discrimination Bill at Comprehensive Anti-Discrimination Bill upang itaguyod ang karapatan ng mga LGBTIQ people.

2. Ano ang kahalagahan ng pagpasa ng SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill at Comprehensive Anti-Discrimination Bill?

Napapanahon na para maipasa ang SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill at ang Comprehensive Anti-Discrimination Bill ngayong 19th Congress. Bilang mga kinatawan ng mamamayan, tungkulin ng mga

30 Pinagsamang Pahayag ng mga Estado bago ang Pangkalahatang Kapulungan ng UN, Disyembre 18, 2008; Tingnan din sa Unang Resolusyon ng Human Rights Council on Sexual Orientation and Gender Identity, Hunyo 17, 2011 (L9/rev.1))

31 Tingnan ang UN General Assembly Resolution na ipinasa noong Disyembre 2010 na kinabibilangan ng probisyon na nagpoprotekta sa mga LGBT mula sa extrajudicial executions batay sa sexual orientation.

miyembro ng Senado at Kapulungan ng mga Kinatawan na pangunahan ang Kongreso upang tuluyang maipasa ang mga panukalang batas na ito bilang batas.

Ang pagsasabatas ng mga ito ay umpisa ng pagwawakas ng diskriminasyon at hate crimes laban sa mga LGBTIQ people at nagbibigay daan sa isang makatao at makatarungang lipunan kung saan iginagalang ng mga tao ang mga karapatan ng mga LGBTIQ people. Ipaglaban natin ang tunay na malaya at pantay na mundo kung saan may pagkakaiba-iba, pagkakapantay pantay, at pagsasama.

Tandaan: Tingnan ang **Annexes** para sa mga probisyon ng mga panukalang batas at karagdagang wika sa mga pagbabawal (prohibitions) na idadagdag sa mga ADO, SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill, at Comprehensive Anti-Discrimination Bill

III. INTERNASYONAL NA PAMANTAYAN SA KARAPATANG PANTAO AT GLOBAL GOALS

1. Ano ang mga internasyonal na batas ang sumusuporta sa karapatan ng mga LGBTIQ people?

Lahat ng tao ay ipinanganak na malaya at pantay-pantay sa dignidad at karapatan. Ang bawat tao'y karapat-dapat sa lahat ng karapatan at kalayaan, nang walang pagtatangi ng anumang uri, tulad ng lahi, kulay, kasarian, wika, relihiyon, pampulitika o iba pang opinyon, pambansa o panlipunang pinagmulan, ari-arian, kapanganakan, o iba pang katayuan. Ang mga batayang karapatan sa pagkakapantay-pantay at non-discrimination ng mga LGBTIQ people ay nakapaloob sa Universal Declaration of Human Rights (UDHR), International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (ICESCR), International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR), Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW), Convention on the Rights of the Child (CRC) at iba pang kaukulang core human rights instruments.

Tandaan: Tingnan ang sample PowerPoint slides para sa teksto ng mga internasyonal na batas

2. Ano ang mga obligasyon ng estado sa ilalim ng mga tratadong pinagtibay ng Pilipinas?

Sa ilalim ng mga obligasyon sa mga tratado, kailangang irespeto (iwasan ang mga paglabag) ng Pilipinas, protektahan (gumawa ng mga hakbang upang ipagbawal ang mga paglabag at magpataw ng parusa sa mga paglabag), at tuparin ang mga karapatan ng mga LGBTIQ people (gumawa ng mga angkop na hakbang upang matiyak ang pagsasakatuparan ng mga karapatan tulad ng sa aspeto ng lehislatibo, hudikatura, administratibo, badyet, at pang ekonomiya, bukod sa iba pa). Upang sumunod sa ating mga obligasyon sa kasunduan, obligado ang Pilipinas na gumawa ng positibong aksyon upang wakasan ang diskriminasyon laban sa mga LGBTIQ people sa pamamagitan ng mga batas, patakaran, at lahat ng iba pang naaangkop na hakbang.

Batay sa magkakaugnay na mga pangunahing prinsipyo ng CEDAW Convention ng substantibong pagkakapantay-pantay, non-discrimination at obligasyon ng estado, ang Pilipinas ay dapat magpatupad ng mga batas

at patakaran (*de jure*) at magpatupad ng mga affirmative action programs upang itaguyod ang mga karapatan ng LGBTIQ people at tiyakin na may substantibong pagkakapantay-pantay sa mga resulta at access sa kalunasan (redress).

3. **Ano ang mga rekomendasyon ng Human Rights Committee tungkol sa SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill at Comprehensive Anti-Discrimination Bill?**

Noong 2003 pa, ang Human Rights Committee, ang komite na inatasang subaybayan ang pagpapatupad ng ICCPR, ay nagrekomenda sa kanilang Concluding Observations para sa Pilipinas na:

- "[G]umawa ng mga kinakailangang hakbang upang **magpatibay ng batas na malinaw na nagbabawal sa diskriminasyon**"
- "[I]tuloy-tuloy ang mga pagsisikap nito upang **kontrahin ang lahat ng anyo ng diskriminasyon" batay sa sekswal na oryentasyon**
- "[P]alakasin ang **pagtuturo ng karapatang pantao upang mapigilan ang mga anyo ng intolerance at de facto discrimination**"

4. **Ano ang mga rekomendasyon ng CEDAW Committee tungkol sa SOGIESC Equality Bill at Comprehensive Anti-Discrimination Bill?**

Ang Committee on the Elimination of Discrimination Against Women (CEDAW Committee), ang komite na inatasang subaybayan ang pagpapatupad ng pamahalaan ng Pilipinas sa mga obligasyon nito sa ilalim ng CEDAW, **ay inirekomenda sa 2023 Concluding Observations nito para sa Pilipinas na "pabilisin ang pagpapatibay ng Comprehensive Non-Discrimination Bill** at tiyakin na sumasaklaw ito sa tuwiran at di tuwirang diskriminasyon sa publiko at pribadong larangan, pati na rin ang mga intersecting form ng diskriminasyon" at "pabilisin ang pagpasa ng **Sexual Orientation and Gender Identity Expression (SOGIE) Equality Bill**."[32] Makabuluhan din na inirekomenda ng CEDAW Committee na magbigay ang pamahalaan ng Pilipinas, sa loob ng dalawang taon, ng nakasulat na impormasyon sa mga hakbang na ginawa upang maipasa ang SOGIE Equality Bill at Comprehensive Anti-Discrimination Bill sa batas.[33]

5. **Ano ang Sustainable Development Goals ang nakakamit natin sa pakikipaglaban para sa LGBTIQ rights?**

Sa pamamagitan ng pagsisikap tungo sa pagwawakas ng diskriminasyon batay sa SOGIESC at pagkamit ng isang mundo na malaya at pantay-pantay para sa mga LGBTIQ people, naaayon tayo sa mga sumusunod na Global Goals/Sustainable Development Goals:

- Layunin 5: Makamit ang pagkakapantay-pantay ng kasarian at bigyang kapangyarihan ang lahat ng mga kababaihan at batang babae
    - Target 5.1: Wakasan ang lahat ng anyo ng diskriminasyon laban sa lahat ng mga kababaihan at mga batang babae sa lahat ng dako

32 CEDAW 2023 Concluding Observations on the Philippines, makukuha na sa https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CEDAW%2FC%2FPHL%2FCO%2F9&Lang=en, parapo 14.a at 14.b.

33 *Id.*, parapo 58.

- Layunin 1: Wakasan ang kahirapan sa lahat ng anyo nito saan man

  Tinutugunan din natin ang iba pang mga layunin sa gutom (SDG 2), mabuting kalusugan (SDG 3), kalidad na edukasyon (SDG 4), disenteng trabaho (SDG 8), at pagtaguyod ng mapayapa at inclusive na lipunan at access sa katarungan (SDG 16).

IV. MGA LOKAL NA ORDINANSA NG SOGIESC LABAN SA DISKRIMINASYON

1. Ilan na ang mga lokal na SOGIESC Anti-Discrimination Ordinances na naipasa bilang batas?

May 53 na lokal na mga government units (LGUs) na ang nagpasa ng mga lokal na SOGIESC Anti-Discrimination Ordinances (ADOs) na may magkakaibang probisyon na nagbibigay ng proteksyon sa mga LGBTIQ people na nasasakupan nila.[34] May ilang LGUs na may ilang ADO.

Mga lungsod:

1. Angeles City, Pebrero 2013
2. Antipolo City, Enero 2015
3. Bacolod City, Abril 2013
4. Baguio City, 2017
5. Batangas City, 2016
6. Borongan City, 2021
7. Butuan City, 2016
8. Cagayan de Oro City, 2020
9. Calamba City, 2017
10. Candon City, Agosto 2014
11. Cebu City, Oktubre 2012 (Anti-Discrimination Commission)
    Cebu City, 2022 (SOGIESC Pride Empowerment Council)
12. Dagupan City, Hunyo 2010
13. Davao City, Nobyembre 2012

    Davao City, 2018 (Health Discrimination; Anti-Discrimination Mediation and Conciliation Board na may mga LGBTIQ people na miyembro)
14. Dumaguete City, 2019
15. General Santos City, 2016
16. Himamaylan City, 2018
17. Ilagan City, 2019
18. Iloilo City, 2018
19. Lapu Lapu City, 2023
20. Malabon City, 2018
21. Malolos City, 2022
22. Mandaluyong City, Hunyo 2018
23. Mandaue City, 2016

34 Tingnan ang GALANG Philippines, Inc., Policy Audit: Social Protection Policies at Urban Poor LBTs sa Pilipinas, Agosto 2013, makukuha sa http://opendocs.ids.ac.uk/opendocs/bitstream/handle/123456789/2892/ER21Policy_Audit_Social_Protection_Policies_and_Urban_Poor_LBTs_in_the_Philippines.pdf?sequence=7.

24. Manila City, 2020
25. Marikina City, 2019
26. Pasig City, 2022 (SOGIE Discrimination; Pride Council)
27. Puerto Princesa City, Setyembre 2015
28. Quezon City, Setyembre 2003 (Diskriminasyon sa Trabaho)
    Quezon City, 2012 (QC Protection Center)
    Quezon City, 2014 (Gender-Fair Ordinance)
    Quezon City, 2015, (IRR Gender-Fair Ordinance)
    Quezon City, 2022 (District Pride Council)
29. San Juan City, 2017
30. San Pedro City, 2023
31. Taguig City, 2018
32. Valenzuela City, 2019
33. Vigan City, Disyembre 2014
34. Zamboanga City, 2020

Mga Lalawigan:

1. Agusan del Norte, 2014
2. Albay, 2008
3. Bataan, 2021
4. Batangas, 2015
5. Cavite, 2014
6. Dinagat Islands, 2017
7. Ilocos Sur, 2017
8. Iloilo, 2016
9. Laguna, 2023

Mga munisipalidad:

1. Angono, Rizal, 2019
2. Giporlos, Eastern Samar, 2017
3. Los Baños, 2018
4. Orani, 2019
5. Panglima Sugala, Tawi-Tawi, 2023
6. Poro, Cebu, 2019
7. San Julian, Eastern Samar, 2014

Mga Barangay:

1. Bagbag, QC, 2009
2. Greater Lagro, QC, 2014
3. Pansol, QC, 2008

2. Ano ang mga success stories na makukuha natin sa mga lokal na ADOs na naipasa na?

Dapat tularan ng mga senador, kinatawan ng kongreso, at iba pang opisyal ng pamahalaan ang halimbawa ng iba't ibang lokal na pamahalaan na nagpasa ng mga lokal na ordinansa na nagpoprotekta sa karapatan ng mga LGBTIQ people.

3. Ano ang kasaysayan ng SOGIESC ADOs sa Quezon City at paano naipasa ng Quezon City ang Gender-Fair Ordinance?

Noong 2003, ang Quezon City (QC) ang kauna-unahang lungsod na nagpasa ng ordinansa na nagpaparusa sa diskriminasyon sa lugar ng trabaho laban sa mga LGBTIQ people. Noong 2011, upang matugunan ang mga pang-aabuso sa mga LGBTIQ people, itinatag ang QC Protection Center for Women, Children, and LGBT survivors of gender-based violence sa ilalim

ng Office of Vice Mayor Joy Belmonte, at ipinasa ang ordinansa nito noong 2012. Noong 2013, itinatag ang QC Pride Council. Noong 2014, ipinasa ng QC ang Gender-Fair Ordinance na may malinaw na misyon na wakasan ang diskriminasyon batay sa SOGIESC.

Si Vice Mayor Joy Belmonte mismo, na noon ay timon ng Sanggunian, ang nagpahayag ng kanyang pagnanais na makapagpasa ng isang ADO sa QC. Ang political will na ito na magpasa ng ADO ay krusyal sa pagsasabatas ng QC Gender-Fair Ordinance.

Noong Nobyembre 2013, nagsimulang magtulungan ang mga kinatawan ng Office of Vice Mayor Joy Belmonte (Atty. Clara Rita Padilla bilang consultant) at Office of Councilor Mayen Juico bilang principal sponsor (i.e., Atty. Elaine Hernandez at Lyza Baysa) na magbalangkas ng ADO. Ang draft ay sumailalim sa hindi mabilang na pag edit sa pagitan ng mga kinatawan ng nasabing mga tanggapan. Ang mga drafter at editor ay nagsimula sa iba't ibang mga dokumento kabilang ang mga batas (Magna Carta for Persons with Disability, Anti Sexual Harassment Act, Constitution), CEDAW, umiiral na mga ADO, at mga draft bill (draft na isinumite kay Senador Miriam para sa SB 2814, 15th Congress), mga pananaliksik (hal., Philippine LGBT Hate Crime Watch, shadow report sa UN), at ang Yogyakarta Principles.

Hinimok ni Atty. Padilla ang mga co-drafters na mangarap ng komprehensibong ordinansa sa pagsasabing "managinip tayo, libre lang managinip." Binigyang diin niya ang kahalagahan ng pagsasama sa extensive prohibited acts (kabilang ang unjust detention, artbitrary confinement, paghimok ng diskriminasyon sa mga LGBTIQ people, at iba pang mga katulad na gawain) gayundin ang affirmative action upang maprotektahan ang mga karapatan ng mga LGBTIQ people kabilang ang paglalagay ng all-gender toilets; pagtiyak ng mga ligtas na kapaligiran sa pamamagitan ng pagsasanay/pagtuturo sa mga karapatan ng LGBTIQ people sa mga paaralan at lugar ng trabaho; pagtatatag ng mga SOGIESC desk sa mga istasyon ng pulisya; pagpapalaganap ng mga kopya ng ordinansa sa lahat ng empleyado at pagpaskil ng ADO sa mga tanggapan, at iba pa.

Upang matiyak na maipasa ang Gender-Fair Ordinance at makatipon ng mga rekomendasyon at suporta ng iba't ibang stakeholders, pinangunahan ng mga tanggapan nina Vice Mayor Belmonte at Councilor Mayen Juico ang mga sumusunod:

a.) talakayan sa komunidad sa lahat ng anim na distrito ng QC kung saan inanyayahan ang mga opisyal ng barangay, residente, estudyante, guro, at mga lider ng relihiyon na sumali sa mga talakayan;

b.) pagsasagawa ng LGBTIQ Summit;

c.) consultation meetings sa LGBTIQ activists, NGOs, at mga opisyal ng gobyerno ng QC para talakayin ang draft ordinance.

Habang orihinal na iminungkahi ng mga nagbalangkas ng ADO ang pagtatatag ng SOGIESC Desks sa mga barangay, nakipagpulong si Vice Mayor Joy Belmonte sa mga stakeholders sa deliberasyon ng Sanggunian ADO at inirekomendang isama ang SOGIESC concerns sa Barangay Violence Against Women's and Children's (VAWC) Desks upang matiyak ang agaran at epektibong implementasyon. Ang nasabing rekomendasyon ay isinama sa ADO.

Sa pamamagitan ng magkakasamang pagsisikap ng iba't ibang stakeholders kabilang ang mga LGBTIQ activists at kaalyado na naroon sa deliberasyon ng Sanggunian upang talakayin sa mga mambabatas, ipinasa ng QC ang malawakang Gender-Fair Ordinance (Ordinance No. SP-2357, Series of 2014) na nagpaparusa sa iba't ibang uri ng diskriminasyon at pang-aabuso sa mga LGBTIQ people at nagbibigay ng mga affirmative actions upang igalang, protektahan, at tuparin ang mga karapatan ng mga LGBTIQ people.

Ipinagbabawal ng QC Gender-Fair Ordinance ang diskriminasyon sa trabaho, edukasyon, paghahatid ng mga kalakal o serbisyo, at tirahan; berbal, di-berbal na pagkutya at paglapastangan; panliligalig, unjust detention, at involuntary confinement; hindi pagpapasok sa mga establisyimento, at pagtanggi sa pagisilbi; paghimok ng diskriminasyon sa mga LGBTIQ people; at anumang katulad na pagkilos.

Binalangkas ng Gender-Fair Ordinance ang mga affirmative acts tulad ng pagkakaroon ng mga programa sa trabaho, edukasyon, paghahatid ng mga kalakal at serbisyo, tirahan; paggunita sa mga LGBTIQ events; paggamit ng 5% GAD budget para sa mga programa, at iba pang anti-discrimination program.

Ang iba pang mga affirmative acts ay tulad ng sumusunod:

a) ang mga opisyal ng barangay VAWC Desk ay inatasang hawakan ang diskriminasyon at pang-aabuso sa mga LGBTIQ people at isang hiwalay na barangay logbook dahil sa pang-aabuso sa mga LGBTIQ people;
b) ang mga pampubliko at pribadong establisyimento ay inatasang magtalaga ng mga all-gender restroom;
c) pagtatalaga ng PNP SOGIESC desks at health desks para sa mga LGBTIQ people sa mga ospital;
d) ang mga establisyimento ay inaatasang sumailalim sa pagsasanay ng SOGIESC bago mag-isyu at mag-renew ng business permit (ipinatupad kasama ang 2016 QC GAD Ordinance Sec. 18, Art. V);
e) ang mga pagsasanay sa mga karapatan ng SOGIESC/LGBTIQ people ay ipinag-uutos na isagawa sa mga paaralan at lugar ng trabaho, bukod sa iba pa;
f) pagtatalaga ng mga oversight function sa QC Pride Council;
g) pagpapalaganap ng kopya ng ordinansa sa lahat ng empleyado at pagpopost ng ADO sa mga tanggapan

Nang maipasa na ang Gender-Fair Ordinance, lumahok ang iba't ibang stakeholders sa pagbuo ng Implementing Rules and Regulations (IRR). Matagumpay na naitaguyod ni Atty. Padilla ang pagsasama ng pagbibigay ng BPOs upang matugunan ang diskriminasyon at pang-aabusong dinanas ng mga LGBTIQ persons at pinalawak ang bilang ng mga opisyal na maaaring mag isyu ng BPOs sa pamamagitan ng pagbibigay ng awtorisasyon sa mga opisyal ng VAW at GAD Desks na mag-isyu rin ng mga BPO.

Ang Gender-Fair Ordinance at ang IRR ay pinuri bilang trailblazing at tinularan ng ibang LGUs (kabilang ang Los Baños at Laguna Province, at iba pa). Naging inspirasyon ng iba't ibang lokal na pamahalaan ang Gender-Fair Ordinance, IRR, at mga programa ng QC.

Bilang pagsunod sa Gender-Fair Ordinance, ang QC ay may mga sumusunod na programang "InKYUSIve" na nagsusulong ng karapatan ng LGBTIQ people:

- Ang QC ay nagkaroon ng pakikipagtulungan sa EnGendeRights at Outright upang magsagawa ng pagsasanay sa protocol sa paghawak ng mga kaso ng karahasan sa tahanan at pamilya na naranasan ng mga LGBTIQ people;
- Kamakailan ay muling inorganisa ang QC Pride Council at ang Technical Working Group nito;
- Nakaisip ang QC ng P-R-I-D-E Goals (na may P for Pride body sa mga barangay at distrito; R para sa Pagtugon para sa diskriminasyon; I at D para sa Inclusion at Diversity measures na ipatutupad sa pribado at pampublikong sektor; E para sa Empowerment ng mga LGBTIQ people upang ma access ang mga serbisyong panlipunan at masiglang LGBTIQ group);
- SOGIESC awareness training para sa mga empleyado ng city hall, barangay, at distrito;
- Naglagay ng mga all-gender restroom sa City Hall;
- May ilang pribadong establisyimento na sumailalim sa training ng SOGIESC bago ang pagbibigay at renewal ng business permit;
- Ang QC Social Hygiene and Sundown Clinics ay nagbibigay ng mga diagnostic test, treatment, at referral para sa mga serbisyong medikal sa mga taong may diverse SOGIESC;
- Taunang QC LGBTIQ Summit na dinaluhan ng mga LGBTIQ organizations mula sa iba't ibang barangay;
- Ang QC ay nagtataguyod ng LGBTIQ commitment ceremony para sa mga LGBTIQ couples tuwing Pebrero 14 na tinatawag na "Love is Pride, Pride is Love";
- Inorganisa ng QC ang June 2023 Pride March na dinaluhan ng mahigit 110,000 LGBTIQ members at kaalyado na lumahok sa nasabing pagdiriwang;
- Itinatag ng QC ang QC Protection Center, isang one-stop crisis center, at ang Bahay Kanlungan shelter na nagbibigay ng multi-disciplinary approach para sa mga kababaihan, bata, at LGBTIQ survivors of gender-based violence. Noong 2019, kinilala ng Philippine Commission on Women ang QC Protection Center bilang Gender and Development Local Learning Hub;
- Sa pakikipagtulungan ng iba pang stakeholders, ang QC ngayon ay may Right to Care Card para sa mga LGBTIQ couples, ang kauna unahang Special Power of Attorney card para sa mga LGBTIQ couples kung saan ang karapatan ng mga partner na alagaan ang pangangailangang pangkalusugan ng kanilang mga partner ay kinikilala ng QC health institutions at sa iba pang lugar.

4. Ano ang mga huling kaganapan sa ibang LGUs

Noong 2012, ipinasa ng Cebu City ang ADO nito na nagbabawal sa diskriminasyon batay sa kapansanan, edad, katayuan sa kalusugan, sekswal

na oryentasyon, pagkakakilanlan ng kasarian, lahi, at relihiyon at paglikha ng isang Anti-Discrimination Commission kasama ang executive director nito. Noong 2022, nagpasa ang Cebu City ng isa pang ADO na lumilikha ng SOGIESC Pride Empowerment Council. Ang mga LGBTIQ advocates sa iba't ibang lungsod mula sa lalawigan ng Cebu ay nagtutulungan sa pagpasa ng kani-kanilang mga ADO at IRR.

Noong 2012, nagpasa ang Davao City sa isang ADO na nagbabawal sa diskriminasyon batay sa kasarian, pagkakakilanlan ng kasarian, sekswal na oryentasyon, lahi, kulay, etnisidad, lahi, pinagmulan ng bansa o etniko, at kinaaanibang relihiyon o paniniwala. Noong 2018, ipinasa ng Davao City ang isa pang ADO na nagbabawal sa diskriminasyon sa katayuan sa kalusugan at kabilang dito ang pagiging miyembro ng City Health Office, mga kinatawan ng LGBTIQ people, at Integrated Gender and Development Division (IGDD) sa Anti-Discrimination Mediation and Conciliation Board. Masigla ang LGBT Davao City Coalition na may 97 miyembrong LGBTIQ organizations.

Noong 2020, ipinasa ng Cagayan De Oro City ang ADO nito na nagtataguyod ng pagkakaiba-iba at pagkakapantay-pantay sa pamamagitan ng affirmative action at pagbabawal sa diskriminasyon batay sa edad, lahi o etnikong pinagmulan, paniniwala sa relihiyon, kasarian, gender, sekswal na oryentasyon, pagkakakilanlan ng kasarian at pagpapahayag, kapansanan, katayuan sa kalusugan, bukod sa iba pa, at paglikha ng isang Diversity and Equality Commission.

5. Ano ang epekto ng collaborative work ng mga stakeholders sa pagpasa ng mga ADOs?

Laguna

Noong 2022, nagsagawa ng Advocacy Workshop ang EnGendeRights katuwang ang Office of Laguna Vice Governor Karen Agapay at ang Youth Affairs nito at ang grupo ng Kabataan na Kaakibat sa Inklusibong San Pablo (KAISA) para maipasa ang SOGIESC ADOs sa Laguna na may humigit kumulang 60 Laguna LGU officials/legislators, LGBTIQ people, at mga kaalyadong kabataan ang lumahok. Sa pagtalakay ng mga tagapagsalita sa SOGIESC 101, LGBTIQ rights at ang kanilang adbokasiya na maipasa ang mga ADO mula sa iba't ibang LGUs (Laguna Vice Governor Karen Agapay, San Pedro City Councilor Bernadeth Olivares, San Pablo City Councilor Angie Yang, Provincial Board Member Karla Adajar, at KAISA), nakatanggap ng feedback ang EnGendeRights na nag-ambag ang nasabing okasyon sa pagbibigay-lakas sa mga kalahok upang mariing ipagtanggol ang pagpasa ng mga ADO sa Laguna.

Sa taong 2023, sa pamamagitan ng walang pagod na pagsisikap ng mga lokal na stakeholder ng Laguna, naipasa ang mga ADO ng San Pedro City na nagbabawal sa SOGIESC-based discrimination at Laguna Province na nagbabawal sa diskriminasyon batay sa kasarian at itinatag ang Laguna Equality Council at isang technical working group habang patuloy ang pagsisikap para sa pagpasa ng San Pablo City ADO. Nagkaroon din ng mga bagong panukalang ADO na nagbabawal sa diskriminasyon batay sa SOGIESC tulad ng mga panukalang ADOs ng Lumban at Sta. Maria.

Cross-Learning sa Laguna, Cagayan De Oro, Makati, QC, Cebu at Davao

Noong Hulyo 2023, ang EnGendeRights kasama ang mga co-sponsor (Balaod Mindanaw at CHR X mula sa Cagayan De Oro (CDO); Office of the

Vice Governor at KAISA mula sa Laguna; Gays and Lesbians Association of Makati (GLAM)) ay nagsagawa ng "Cross-Learning Workshop on the Successful Passage of Anti-Discrimination Ordinances". Napakaepektibo ng cross-learning activity sa pagbibigay inspirasyon sa mga aktibista at mambabatas mula sa Cagayan De Oro, Makati, at iba pang bahagi ng Laguna dahil nagsalita ang ilang opisyal ng LGU tungkol sa kanilang matagumpay na pagsisikap na maipasa ang kanilang mga lokal na ordinansa kabilang sina Laguna Vice Governor Karen Agapay at San Pedro Laguna Councilor Bernadeth Olivares habang nagsalita naman sina Lumban Laguna Councilor Jeromme Lacbay at CDO Councilor Imee Moreno tungkol sa kanilang patuloy na gawain at ibinahagi naman ni GLAM Makati Adviser Allan Cruz ang aktibong representasyon sa pulitika ng mga LGBTIQ na grupo at indibidwal sa Makati Local Development Council.

Noong Oktubre 2023, ang EnGendeRights kasama ang mga co-sponsor na Outright International at Sentrong APILA ay nagsagawa ng "Cross Learning Forum on the SOGIESC Anti-Discrimination Ordinances of Cebu City, Davao City, and Quezon City". Napakalaki ng naging epekto ng cross learning sa pagbibigay inspirasyon sa mga aktibista mula sa Cebu, Davao, QC, at iba pang bahagi ng Pilipinas dahil nagkaroon tayo ng ilang tagapagsalita mula sa mga lokal na pamahalaan at mga aktibistang LGBTIQ people na nagsalita tungkol sa kanilang matagumpay na pagsisikap na ipatupad ang kanilang mga lokal na ordinansa at ito ay isang magandang pagkakataon upang talakayin ang mga pinakamahusay na kasanayan at paraan upang mapabuti ang mga ADO at ang pagpapatupad ng mga ito.

Learning Session ukol sa SOGIESC Rights at Updates sa SOGIESC ADOs at Pending Bills

Noong Marso 7, 2024, isinagawa ng EnGendeRights at Outright International, kasama ang tanggapan ni Rep. Arlene Brosas at ng opisina ng GAD ng Mababa at Mataas na Kapulungan ng Kongreso ng Pilipinas ang **Learning Session ukol sa SOGIESC Rights at Updates sa SOGIESC ADOs at Pending Bills** sa pamamagitan ng Zoom. Nagbahagi sina Rep. Arlene Brosas, Rep. Geraldine Roman, Joy Piccio (Kalihim ng HReps Committee on Women) at iba pang mga advocate ng mga update tungkol sa mga panukalang batas sa usapin ng SOGIESC. Dahil sa malaking bilang ng mga dumalo (237) mula sa iba't ibang sangay ng pamahalaan (HReps, Senado, Supreme Court at iba pang mga opisina ng gobyerno), mga aktibistang LGBTIQ people at mga kaalyado, naging isang napakalaki at napakahusay na pagkakataon ito para matuto at matalakay ang mga kasalukuyang kalagayan ng mga panukalang batas ukol sa SOGIESC, pagpapahayag ng suporta at pagtalakay sa mga susunod pang mga hakbang para sa pagsulong ng mga batas upang itaguyod ang mga karapatan ng LGBTIQ people.

6. Ano ang saklaw ng hurisdiksyon ng mga ADOs?

Ang mga ADO ay may iba't ibang probisyon na kayang protektahan ang mga LGBTIQ people sa loob ng kani-kanilang mga LGU. Bagama't kinakailangan ang mga ordinansa, limitado lamang ang abot nito sa loob ng mga yunit ng lokal na pamahalaan, at patuloy na nangyayari ang diskriminasyon at karahasan sa mga LGBTIQ people, samakatuwid, kailangang magpasa ng mga pambansang batas at paigtingin ang pagsisikap na maangat ang kamalayan sa mga karapatan ng mga LGBTIQ people,

maiwasan ang diskriminasyon at epektibong protektahan ang mga karapatan ng mga LGBTIQ people.

V. ADBOKASIYA/KAMPANYA

1. **Ano ang mga kailangan nating gawin para maipasa ang mga lokal na ADOs at pambansang batas upang epektibong matugunan ang diskriminasyon batay sa SOGIESC?**

Kailangan nating gawin ang mga sumusunod:

Magturo

- Magsagawa ng public awareness training tungkol sa karapatan ng LGBTIQ people, ang mga paglabag na dinanas ng mga LGBTIQ people, access sa mga kalunasan, umiiral na batas/ADO, best practices, at ang pangangailangang magpasa ng mga bagong batas na nagtataguyod ng karapatan ng LGBTIQ people upang magawang: wakasan ang diskriminasyon laban sa mga LGBTIQ people, magtipon ng suporta ng publiko upang maipasa ang mga lokal na ADOs at pambansang SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill at Comprehensive Anti-Discrimination Bill at matiyak ang pag-access sa katarungan at serbisyo ng mga LGBTIQ people
- Tiyaking nakapaloob ang karapatan ng mga LGBTIQ people sa komprehensibong sexuality education modules sa ilalim ng Responsible Parenthood and Reproductive Health Law (RPRH Law o Republic Act 10354)
- Tiyakin na ang mga kurikulum sa paaralan ay hindi nagpapalaganap ng gender stereotypes
- Tiyakin ang pag-access sa impormasyon sa umiiral na mga ADO/batas na nagtataguyod ng mga karapatan sa LGBTIQ people (tingnan ang https://LGBTIQLaw.com para sa mga kopya ng mga ADO)

Organisahin at Palakasin ang mga Koalisyon/Network

- Organisahin ang mga tao mula sa iba't ibang background/sektor (hal., mga estudyante/kabataan, mga guro, manggagawa, sektor ng negosyo, mga aktibista sa karapatang pantao, mga grupo ng LGBTIQ people, media, mga kinatawan mula sa pamahalaan, mga grupong propesyonal, at mga simbahan) upang aktibong ipakita ang kanilang suporta sa pagpasa ng mga batas na ito
- Pataasin ang kapasidad ng mga advocates at bumuo / palakasin ang mga koalisyon/ network upang bigyang kapangyarihan ang mga ito upang epektibong ipagtanggol ang pagpasa ng mga batas at epektibong pagpapatupad ng mga batas
- Magtatag ng mga organisasyon ng LGBTIQ people (hal., LGUs, paaralan, lugar ng trabaho)

Magsagawa ng mga Adbokasiya

- Kilalanin ang mga lokal at pambansang kampeon (hal., mga mag aaral/ kabataan, mga aktibista at kaalyado ng LGBTIQ people, at mga lokal at pambansang mambabatas)

- Tiyakin ang pagpasa at pagpapatupad ng mga lokal na ADOs sa buong Pilipinas; tiyakin na ang SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill at Comprehensive Anti- Discrimination Bill ay sumasaklaw sa lahat ng uri ng diskriminasyon at magbigay ng mga affirmative action sa lahat ng larangan (hal., edukasyon, trabaho, negosyo, pabahay, pangangalagang pangkalusugan, access sa kalakal / serbisyo / tirahan, pampulitikang representasyon)
- Tiyakin ang paglikha ng mga lokal na patakaran sa diversity, equality, at inclusivity (DEI) na nagpoprotekta sa mga LGBTIQ people sa mga paaralan, lugar ng trabaho, komunidad, at mga organisasyon

Pigilan at Imbistigahan ang Diskriminasyon Laban sa LGBTIQ People at Tiyakin ang Pag-Access sa Wastong Tulong o Ligal na Kalunasan (Due Diligence to Address Gender-Based Violence)

Iwasan ang diskriminasyon sa mga LGBTIQ people sa pamamagitan ng edukasyon; imbestigahan ang mga discriminatory acts at tiyakin na ang mga LGBTIQ people ay may access sa wastong tulong o ligal na kalunasan.

Ipatupad, subaybayan, at suriin ang mga patakaran at programa tungkol sa DEI; Tiyakin ang Representasyon ng mga LGBTIQ People

- Lumikha ng isang lupon upang ipatupad at magsagawa ng pagsubaybay at pagsusuri sa mga ADO at DEI na mga programa tulad ng Pride Councils (lungsod, probinsya, munisipalidad, barangay; mga paaralan; mga lugar ng trabaho)
- Tiyakin ang representasyon ng mga aktibistang LGBTIQ people sa mga lokal na konseho ng pag-unlad at pagbuo ng mga lokal na plano sa pagpapa-unlad
- Subaybayan ang mga patakaran sa DEI na ipinatutupad (hal., LGU at national government na mga opisina/establisiyimento, paaralan/ unibersidad, pribadong opisina at establisiyimento, ospital, pampublikong transportasyon) at suriin ang implementasyon
    - Subaybayan, upang matiyak na kinikilala at iginagalang ng mga paaralan/lugar ng trabaho ang iba't ibang pagpapahayag ng SOGIESC (hal., hairstyle, damit, mga pangalang nais gamitin ng mga LGBTIQ people, at pronouns, atbp.)
    - Subaybayan ang pagtatatag ng mga all-gender restroom
    - Subaybayan ang paglikha ng mga module ng pagsasanay at pagsasagawa ng pagsasanay at suriin ang pagpapatupad at mga kinalabasan ng mga ito
    - Tiyakin ang paggamit ng LGBTIQ-responsive language
    - Tiyakin na ang mga forms na dapat punan ay inclusive na nagpapahintulot sa paggamit ng mga pangalan at pronouns batay sa pagkakakilanlan, pagpapahayag ng kasarian ng isang tao, o pagiging intersex (intersex status)
    - Tiyakin ang inclusive access sa pangangalagang pangkalusugan, health insurance, at karapatan sa pangangalaga ng mga sa kani-kanilang mga partner; Ipaalam sa madla ang mga alituntunin

sa kalusugan ng intersex at transgender people ng Philippine Professional Association for Transgender Health, World Professional Association for Transgender Health, at World Health Organization

- Tiyakin na ang mga setting ng lugar ng trabaho ay nakahanay sa UN Guiding Principles on Business and Human Rights

2. Ano ang iba't ibang uri ng mga inilunsad sa kampanya?

Nasa ibaba ang iba't ibang anyo ng mga inilunsad na kampanya:

- Batas at paggawa ng patakaran (bill, ordinansa, Administrative Order drafting)
- Pagsasanay/echo trainings (discussions/zoom galore, forum)
- Pananaliksik at paglalathala
- Pagbubuo ng network/koalisyon
- Mga pagpapakilos/Rally/Online Rally
- Mga petisyon/position paper/liham/pro-forma ng mga liham ng suporta
- Opinyon/liham sa patnugot; Mga press release, pahayag
- Mass Faxes/Calls/SMS/Viber/Emails/Postal mail
- Mga Consultancies
- Makibahagi sa mga ahensya ng gobyerno
  - Mga pagbisita sa Kongreso/Senado/advocacy week
  - PCW, CHR, DOJ, PHRC, SC, CGRJ, PHILJA, atbp.
- Kampanya sa social media
  - Mga post sa FB, mga mensahe sa FB, boosting ng FB page; FB page & mga chat groups
    - Hashtags – tumutulong upang mapalakas ang isyu/post; mapadali ang paghahanap
    - Mga infographic / social media card
    - Mga larawan / video (mga larawan / video ng mga tagasuporta)
    - Mga larawan ng profile
  - Twitter; Instagram; YouTube; Tik Tok; Reddit
  - Twibbon
  - Mga Website
  - Mga Blog
- Art exhibits, kanta, konsyerto
- Collaterals (mga t-shirt, pin, poster, sticker)
- Pagsusumite ng mga Shadow Report
  - Komite ng CEDAW, CRC, CESCR, HRC; UN Human Rights Council Universal Periodic Review; UN Special Rapporteurs, atbp.
- Mga Kaso sa Korte
- Mag-organisa
  - Mga grupo ng kabataan, Sangguniang Kabataan
  - Mga grupo ng LGBTIQ people
  - Mga negosyanteng LGBTIQ people

- Mga kaalyado (iba't ibang sektor, grupo ng negosyo, atbp.)

- Representasyon sa Pulitika
  - Konseho ng mga Mag-aaral
  - Mga kinatawan ng sektor sa Local Development Councils
  - Party-list
  - Kongreso, pamahalaan

3. Sino-sino ang mga Congressional champions?

A. SOGIE Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill

Ika-19 na Kongreso

- Senado - Substitute Bill (S.B. 1600), Dis. 2022 – Komite ng Kababaihan, mga Bata, Relasyon sa Pamilya at Pagkapantay-pantay ng Kasarian (Pangunahing Komite)
  - Sen. Risa Hontiveros (SB 139)
  - Sen. Loren Legarda (SB 245)
  - Sen. Mark Villar (SB 442)
- Inaprubahan ng Kamara de Representantes ang panukalang batas sa pagpapalit ng House Bills 222, 460, 3418, 4277, 5551, 6003, at 7036, Mayo 2023 (karagdagang co sponsors: Rep. Jolo Revilla, Rep. Gus Tambunting, Rep. Ching Bernos, Rep. Bong Rivera, Rep. Coco Yap, Rep. Ma. Cynthia Chan, Rep. Ysabel Maria Zamora, Rep. Rachel Marguerite Del Mar, Rep. Maria Fe Abunda, Rep. Amparo Zamora) – Komite ng Kababaihan at Pagkapantay-pantay ng Kasarian (Pangunahing Komite)
  - Rep. Geraldine Roman (HB 222)
  - Rep. Arjo Atayde (HB 460)
  - Rep. AA Legarda (HB 3418)
  - Rep. Ralph G. Recto (HB 3702)
  - Rep. Harris Christopher Ongchuan (HB 4177)
  - Rep. Christopher V.P. De Venecia (HB 4277)
  - Rep. Arlene Brosas - Gabriela Women's Party/ Rep. France Castro - ACT Teachers Party-List, Rep. Raoul Manuel - Kabataan Party-List (HB 5551)
  - Rep. Patrick Michael D. Vargas (HB 6003)
  - Rep. Edwin L. Olivarez (HB 7036)

Ika-18 na Kongreso*

- Rep. Malou Acosta-Alba (HB 95)
- Rep. Alyssa Tan (HB7754)

B. Comprehensive Anti-Discrimination Bill

Ika-19 na Kongreso

- Rep. Geraldine Roman (HB 224) – Komite ng Karapatang Pantao (Pangunahing Komite)
- Sen. Grace Poe (SB 108) – Komite ng Katarungang Panlipunan (Pangunahing Komite)
- Sen. Joel Villanueva (SB 747)

Ika-18 na Kongreso*

- Sen. Sonny Angara (HB 137)

C. Civil Partnership Bill

Ika-19 na Kongreso

- Rep. Bernadette Herrera Dy (HB 1015) – Komite ng Populasyon at Relasyon sa Pamilya (Pangunahing Komite)
- Rep. Pantaleon D. Alvarez (HB 6782)
- Sen. Robinhood Padilla (SB 449) – Komite ng Kababaihan, mga Bata, Relasyon sa Pamilya at Pagkapantay-pantay ng Kasarian (Pangunahing Komite)

D. Panukalang Batas Upang Kilalanin ang Ugnayan ng mga Ari-arian sa pagitan ng mga Nagsasamang Gender-Fluid couple na Nag-aamenda sa Artikulo 148 ng Family Code

- Rep. Margarita Nograles (HB 9502) – Komite ng Populasyon at Relasyon sa Pamilya (Primary Committee)

E. Cagandahan Bill (Pinapayagan ang Pagpalit ng Pangalan at Sex para sa mga Intersex People na Hindi Kinakailangan ng Hatol mula sa Hukuman upang baguhin ang RA 9048 at RA 10172)

- Rep. Geraldine Roman (HB 9555) – Comm. on Justice (Pangunahing Komite)
- Sen. Risa Hontiveros (SB 2626)

Paalala: Hindi na muling inilista ang mga pangalan ng mga kasapi ng ika-18 Kongreso na nakalahad sa itaas

4. Anu-ano pa ang mga batas na kailangang ipasa?

Ang pagpasa ng komprehensibong pambansang batas sa SOGIESC Equality at Anti-Discrimination ay dapat samahan ng pagpasa ng iba pang batas na nagtataguyod ng karapatan ng LGBTIQ people tulad ng gender identity recognition law, ang batas sa civil union/marriage equality, at iba pang LGBTIQ-inclusive policies.

Unyong Sibil/Pantay na Karapatang Magpakasal (Marriage Equality)

Ang karapatan sa civil partnership, tulad ng marriage equality, ay isang pangunahing karapatang pantao na dapat tamasahin ng lahat – heterosekswal man o LGBTIQ people. Ito ay ginagarantiyahan ng ating mga karapatang konstitusyonal sa pagkakapantay-pantay, pantay na proteksyon ng batas, privacy, relihiyon, at paniniwala.

Ang pagkakait ng civil partnership at karapatang magpakasal ng mga LGBTIQ people habang malayang nagagawa ito ng mga heterosekswal ay pagkakait ng katarungan.

Ang karapatan sa civil partnership at marriage equality ay dapat kilalanin ng batas ng Pilipinas upang mabigyan ang LGBTIQ people ng parehong benepisyo na tinatamasa ng mga heterosexual tulad ng karapatan sa magkasamang pag-ampon ng mga anak, pagmamay-ari ng conjugal properties, intestate succession, immigrate/travel kabilang

sa ilalim ng Balikbayan Program sa ilalim ng RA 6768 (as amended by RA 9174)/makapag-apply ng visa para sa mag-asawa, at makatamasa ng mga benepisyo ng insurance, social security, medical, hospitalization, next-of-kin, libing, pabahay (hal., Pag IBIG), at iba pa.

May mga LGBTIQ people na kabilang sa iba't ibang relihiyon tulad ng Catholic Universalist Church of Asia Pacific, Ekklesia UCCP Iloilo, Freedom in Christ Ministries, Inclusive Church of the Philippines, LGBTS Christian Church Inc., Metropolitan Community Churches (MCC) Marikina, Northen Sanctuary MCC, Open Table MCC, Reformed Catholic Church, at Unitarian Universalist Church of the Philippines (UU) na ang mga unyon ay ipinagdiwang ng kanilang mga simbahan dito sa Pilipinas at ngayon nagnanais ng ligal na pagkilala bilang civil partners at, sa hinaharap, kasal sa kanilang mga simbahan. Ang ilan sa mga simbahang ito ay nagdiriwang ng kasal para sa mga LGBTIQ couple sa ibang bansa kung saan sila naroroon tulad ng UU at MCC.

Sa QC, daan-daang LGBTIQ couples ang nagdiwang ng kanilang unyon sa mga seremonya na ginanap ng pamahalaang lungsod.

Mayroon ding mga LGBTIQ couples na hindi kabilang sa anumang simbahan ngunit nais na magpakasal nang sibil. Ang kawalan ng mga batas sa civil partnership at marriage equality ay nagdidiskrimina sa mga LGBTIQ people na may ibang relihiyon o paniniwala.

Dagdag pa rito, ang tinatayang mahigit dalawang milyong intersex Filipino at mga taong may diverse SOGIESC sa Pilipinas ay apektado ng kawalan ng civil partnership at marriage equality law.

Ang Espanya, kung saan minana ng Pilipinas ang relihiyong Katoliko, ay ang ikatlong bansa na kumilala ang pagkakapantay-pantay sa kasal ng mga LGBTIQ people noong 2005. Kabilang sa mga bansang karamihang ng mamamayan ay Katoliko na nagpasa ng batas na marriage equality ay ang Argentina, Belgium, Brazil, Ireland, Mexico, at Portugal.

Hangga't hindi kinikilala ang civil partnership at marriage equality, may mga tao na laging bibigyan ng katwiran ang diskriminasyon laban sa mga LGBTIQ people.[35] Ang pagkilala sa karapatan sa civil partnership at pagkakapantay-pantay ng kasal ng mga LGBTIQ people ay isang mahalagang hakbang tungo sa pagwawakas ng diskriminasyon sa mga LGBTIQ people, pagbibigay daan sa isang lipunan kung saan ang mga LGBTIQ people ay namumuhay nang may dignidad at paggalang.

5. May mga umiiral bang batas at patakaran sa bansa na nagpoprotekta sa mga LGBTIQ people?

Ang ilang mga batas at patakaran ng bansa ay may kakayahang protektahan ang mga LGBTIQ people, katulad ng:

- Ang Safe Spaces Act o RA 11313 ay nagpaparusa sa lahat ng anyo ng sexual harassment na nakabatay sa kasarian (GBSH) tulad ng mga salita, galaw, kilos, o kilos na nangungutya batay sa SOGIESC kabilang ang sexist, homophobic, transphobic statements, at mga slurs na

35 Clara Rita A. Padilla, Dapat kilalanin ng PH law ang karapatan ng mga LGBT na magpakasal bilang pangunahing karapatang pantao: Rappler, Aug. 4, 2015, makukuha sa https://engenderights.com/resources/sogie/lgbts-right-to-marry/; https://www.rappler.com/voices/ispeak/101507-ph-law-recognize-lgbt-right-marry/.

ginawa sa mga pampublikong lugar, mga institusyong pang edukasyon o pagsasanay, lugar ng trabaho, at online space. **Ang RA 11313 ay tumutukoy sa pagkakakilanlan/pagpapahayag ng kasarian sa ilalim ng Sec. 3.f.**, "Ang pagkakakilanlan at/o pagpapahayag ng kasarian ay tumutukoy sa personal na kahulugan ng pagkakakilanlan bilang katangian, bukod sa iba pa, sa pamamagitan ng paraan ng pananamit, hilig, at pag-uugali na may kaugnayan sa gawi ng lalaki o babae. Ang isang tao ay maaaring magkaroon ng pagkakakilanlan ng lalaki o babae na may mga katangiang pisyolohikal ng kabaligtaran ng kasarian, kung saan ang taong ito ay itinuturing na transgender."

- Ang **Philippine HIV and AIDS Policy Act o RA 11166** ay tumutukoy sa pagpapahayag ng kasarian sa ilalim ng Sec. 3 "(j) Ang Pagpapahayag ng Kasarian ay tumutukoy sa paraan ng pakikipag ugnayan ng isang tao ng kanyang pagkakakilanlan ng kasarian sa ibang tao sa pamamagitan ng pag-uugali, pananamit, hairstyle, komunikasyon o pagsasalita, o mga katangian sa pangangatawan" at pagkakakilanlan ng kasarian sa ilalim ng "(k) Ang pagkakakilanlan ng kasarian (gender Identity) ay tumutukoy sa personal pagkakakilala sa sarili na makikita sa pamamagitan ng paraan ng pananamit, hilig, at pag-uugali na may kaugnayan sa mga gawing lalaki o babae. Ang isang tao ay maaaring magkaroon ng pagkakakilanlan ng lalaki o babae na may physiological charateristics ng kabilang kasarian.
- Ang mga nakakahamak na pananalita o patutsasda/parinig kaugnay ng sexual orientation ng isang tao ay maaari ring parusahan sa ilalim ng Anti-Sexual Harassment Act, ilang probisyon ng Revised Penal Code, at administratibong paglabag sa Civil Service Commission (CSC) Resolution No. 01-0940, o ang Administrative Disciplinary Rules on Sexual Harassment Cases, na sumasakop sa lahat ng opisyal at empleyado sa gobyerno.
- Noong Disyembre 2023, inilabas ang Executive Order 51[36] na lumilikha ng Special Committee on Lesbian Gay, Bisexual, Transgender, Queer, Intersex, and Asexual (LGBTQIA+) Affairs; pagpapalakas ng Diversity and Inclusion Program (DIP) at muling pagbubuo ng Inter-Agency Committee on Diversity and Inclusion Committee bilang **Diversity and Inclusion Committee** na pangungunahan ng Department of Social Welfare and Development (DSWD).[37]
- Pinangangalagaan ng **Department of Education (DepEd) Gender Responsive Basic Education Policy (DepEd Order No. 32, s. 2017)** ang mga bata laban sa lahat ng uri ng karahasan, pang-

36 Executive Order 51 na lumilikha ng Special Committee on Lesbian Gay, Bisexual, Transgender, Queer, Intersex, and Asexual (LGBTQIA+) Affairs, na makukuha sa https://www.officialgazette.gov.ph/2023/12/23/executive-order-no-49-s-2023-2/.

37 Ang mga Kalihim ng Department of Migrant Workers (DMW) at Department of Labor and Employment (DOLE) ang magco-chair sa Committee habang ang Department of the Interior and Local Government (DILG) Secretary ang magsisilbing Vice Chair. Ang Department of Education (DepEd) Secretary ay magsisilbing miyembro kasama ang mga Kalihim ng Department of Justice (DOJ) at Department of Health (DOH), at ang mga chairperson ng Commission on Higher Education (CHED) at Special Committee on LGBTQIA+ Affairs. Sa kabilang banda, ang Special Committee on LGBTQIA+ Affairs ay nilikha sa ilalim ng Inter-Agency Committee na may ranggong Undersecretary na may tatlong miyembro, na may ranggong Assistant Secretary, na lahat ay itatalaga ng Pangulo mula sa mga miyembro ng kagalang-galang na LGBTQIA+ community.

aabuso, pagsasamantala, diskriminasyon, at pang-aapi sa kasarian, at nagtataguyod ng pagkakapantay-pantay ng kasarian at non-discrimination sa lugar ng trabaho at sa loob ng DepEd. Sa **DepEd Regional Memorandum NCR No. 358, s. 2022, idiniin ng DepEd NCR**, "[N]ais ipaalala sa field ng Tanggapang ito na igalang ang pagpapahayag ng kasarian ng mga mag-aaral. Ang Pagpapahayag ng Kasarian ay tumutukoy sa paraan ng pagkilos ng isang tao upang magpahayag ng kasarian sa loob ng isang partikular na kultura, halimbawa, sa mga tuntunin ng damit, mga pattern ng komunikasyon at mga interes. X x x Ang mga pinuno ng paaralan/School Administrator at lahat ng tauhan ng paaralan ay pinapayuhan **na payagan ang mga mag-aaral na dumalo sa mga aktibidad ng paaralan tulad ng mga seremonya sa pagtatapos ng taong-pampaaralan, ang pagsusuot ng damit na umaayon sa kanilang gender identity, nang hindi pinipigilan ang pagpapahayag ng kasarian ng mga estudyante x x x.**" [highlight supplied]

- Patakaran sa **Child Protection ng DepEd (DepEd Order No. 40, Series 2012 Sec. 3, para. J.)** nag-uutos sa lahat ng pampubliko at pribadong paaralang elementarya at sekundarya na **ipagbawal ang diskriminasyon batay sa SOGI**
- Niliwanag ng DepEd IRR sa Anti-Bullying Act, 2013 ang "gender-based bullying" upang isama ang mga pagkilos batay sa pagtingin o aktwal na SOGI
- DepEd Order 45 (2008) No-School Uniform – hindi kailangang obligahin ang mga mag-aaral na magsuot ng uniporme sa loob ng pampublikong paaralan
- Tinukoy ng CHED Memorandum Order 1-2015 ang SOGI bilang isa sa mga prayoridad na larangan para sa pananaliksik sa lahat ng institusyon ng mataas na edukasyon
- **CHED Memo Order 3, Series of 2022 Mga Patnubay sa Sexual Harassment na Batay sa Kasarian sa Mas Mataas na Institusyon ng Edukasyon**
- Bilang bahagi ng Strategic Plan for Judicial Innovation ng Hukuman, inaprubahan ng korte ang Guidelines on the **Use of Gender-Fair Language in the Judiciary and Gender-Fair Courtroom Etiquette noong 2022**.[38] Noong 2022, sinuspinde ng Korte Suprema si Manila MeTC Branch 26 Presiding Judge Jorge Emmanuel Lorredo sa loob ng 30 araw na walang bayad dahil sa pagsalita ng homophobic slurs laban sa dalawang litigants sa korte.[39] Noong 2023, limang abogado ang mahigpit na binigyan ng babala ng Korte Suprema para sa kanilang homophobic social media remarks.[40]

---

38 Mga Patnubay sa Paggamit ng Gender-Fair na Lengguwahe sa Hudikatura at Gender-Fair Courtroom Etiquette sa 2022 A.M. Bilang 21 11 25, na makukuha sa https://sc.judiciary.gov.ph/wp-content/uploads/2022/11/21-11-25-SC.pdf.

39 Judge Jorge Emmanuel Lorredo A.M. No. MTJ-22-007 na ipinahayag noong Marso 9, 2022, na makukuha sa https://sc.judiciary.gov.ph/sc-adopts-jib-recommendation-suspends-judge-for-uttering-homophobic-slurs-in-court/#:~:text=Caguioa%2C%20the%20High%20Court%20adopted,for%20simple%20misconduct%2C%20after%20he.

40 Re: Nakakababahala na Social Media Posts ng mga Abogado/Law Professors, A.M. No. 21-06-20-SC na ipinahayag Abril 11, 2023, na makukuha sa https://sc.judiciary.gov.ph/wp-content/uploads/2023/08/21-06-20-SC.pdf.

6. **Ano ang mga resolusyon na naipasa ng Bangsamoro Parliament para protektahan ang karapatan ng LGBTIQ people?**

Dalawang resolusyon ang ipinasa ng Bangsamoro Parliament noong Setyembre 2021 (**Proposed Resolution (PR) No. 524 at Resolution 170 (PR 526)**) na kumukondena sa diskriminasyon batay sa SOGIESC sa rehiyon, muling pag-uulit ng papel ng Bangsamoro Human Rights Commission bilang gender ombud, at pagbibigay diin sa mga kongkretong action plan para matugunan ang karahasang nakabase sa SOGIESC sa rehiyon. Ang Resolusyon Bilang 524 ay isinulat ni MP Punduma Sani habang ang Resolusyon Bilang 526 ay isinulat ni MP Susana Anayatin. Ang dalawang resolusyon ay sinuportahan ni MP Atty. Laisa Masuhud Alamia at ang mga panukalang amyenda ay pinagtibay ng Parliyamento.

Sa pinagtibay na Proposed Resolution No.524, kinondena ang pagpatay kina Omar Zinal at Hamza Rauf at hinimok ang Bangsamoro Human Rights Commission bilang gender ombud na imbestigahan ang progreso ng kaso.

Kinokondena ng Resolusyon Bilang 170 ang diskriminasyon, karahasan, at pagpatay sa mga miyembro ng LGBTIQ community sa munisipyo ng Datu Piang sa Maguindanao noong Setyembre 18 at 19. Ang huling bersyon ay binago upang bigyang diin ang pangangailangan na "bumuo ng isang kongkretong plano ng pagkilos" upang tumugon sa karahasan na nakabatay sa SOGIESC sa rehiyon.

7. **Ang mga umiiral na batas at patakaran ba ng bansa ba ay nagbibigay ng sapat na proteksyon sa mga LGBTIQ people?**

Ang mga umiiral na batas sa Safe Spaces, ang Revised Penal Code,[41] Child Abuse, Anti-Bullying, Magna Carta of Women, at ang mga patakaran ng DepEd, bukod sa iba pa, gayunpaman, ay hindi nagbibigay ng sapat na proteksyon sa mga LGBTIQ people na pinatutunayan ng patuloy na paglabag sa karapatan ng mga LGBTIQ people. Maraming paglabag sa mga karapatan ng LGBTIQ people ang hindi nasasakop, hindi sapat ang mga expressed affirmative actions at hindi kasama sa mga umiiral na batas na ito ang mga programang nagsusulong ng karapatan ng LGBTIQ people, samakatuwid, kailangang ipasa ang mga lokal na ADO at ang SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill at Comprehensive Anti-Discrimination Bill.

VI. MGA IMPORMASYONG MAAARING GAMITIN

A. Halimbawa ng Power Point presentation

1. Ang ating panawagan na itaguyod ang LGBTIQ Rights

Pagkapantay-pantay
Non-discrimination
Diversity

41 Mga Pisikal na Pinsala; Unjust vexation (Art. 287, 2nd par) ay anumang pag-uugali na hindi makatwiran na pagpilit, pang-iinis o panggagalit sa isang inosenteng tao (parusa: arresto menor/1 araw hanggang 30 araw o P5 o P200); Paninira (Art. 358, RPC); Paninira sa Gawa (Art. 359) (parusa: 1 araw hanggang 2 yrs. 4 mos. o P200-P1000); Grave Coercion (Art. 286, Revised Penal Code (RPC)); Mga Magagaan na Banta (Art. 285, RPC) at Mabigat na Pagbabanta (Art. 282, RPC); Malubhang Iligal na Detensyon (Art. 267, RPC) at Di-gaanong malubhang Iligal na Detensyon (Art. 268, RPC); Mga Mahahalay na Gawain (Art. 336) (parusa: prision correccional/6 mos. 1 araw hanggang 6 yrs.); Panggagahasa (incest; pagsasabwatan; intimate partners/date rape).

Inclusion
Ligtas na Kapaligiran
Malaya sa Takot at Diskriminasyon
Pagrespeto
Partisipasyon/Representasyon
Access sa Mga Serbisyo at isang Malakas na System ng Suporta

2. **Mga Garantiyang Konstitusyonal sa ilalim ng Saligang Batas ng 1987**

    - Karapatan sa pagkakapantay-pantay at walang diskriminasyon, pantay na proteksyon ng batas, at karapatan sa due process
        - Artikulo III, Seksyon 1 ng Bill of Rights: "[w]alang tao ang dapat mawalan ng buhay, kalayaan, o ari-arian nang walang nararapat na proseso ng batas, ni ang sinumang tao ay hindi dapat pagkaitan ng pantay na proteksyon ng mga batas."
        - Artikulo II tungkol sa Deklarasyon ng mga Prinsipyo at mga Patakaran ng Estado, Sek. 14: Kinikilala ng Estado ang papel ng kababaihan sa pagbubuo ng bansa, at dapat tiyakin ang pundamental na pagkakapantay-pantay sa harap ng batas ng kababaihan at kalalakihan.
    - Karapatan sa Privacy
        - Mga karapatan sa privacy at integridad ng katawan
    - Kalayaan sa pag-iisip, budhi, at relihiyon
        - Paghihiwalay ng simbahan at estado
            - Artikulo II, Seksyon 6: "Ang paghihiwalay ng Simbahan at Estado ay dapat na hindi mababali."
        - Hindi pagtatatag ng relihiyon
            - Artikulo III, Seksyon 5: "Walang batas na dapat gawin hinggil sa isang pagtatatag ng relihiyon, o pagbabawal sa malayang pagsasagawa nito. X x x x "

3. **Unibersal na Pahayag ng Karapatang Pantao[42] (Universal Declaration of Human Rights)**

Artikulo 1

Lahat ng tao ay ipinanganak na malaya at pantay-pantay sa dignidad at karapatan.

Artikulo 2

Ang bawat tao ay karapat-dapat sa lahat ng karapatan at kalayaan na nakasaad sa Pahayag na ito, nang walang pagtatangi ng anumang uri, tulad ng lahi, kulay, kasarian, wika, relihiyon, pampulitika o iba pang opinyon, pambansa o panlipunang pinagmulan, ari-arian, kapanganakan o iba pang katayuan.

---

42 Inibalangkas ng mga kinatawan mula sa lahat ng rehiyon sa mundo, ang Pahayag ay ipinahayag ng United Nations General Assembly sa Paris noong 10 Disyembre 1948 (General Assembly resolution 217 A). Itinatakda nito ang pundamental na karapatang pantao na dapat protektahan ng lahat at nagtatakda ng karaniwang pamantayan ng mga tagumpay para sa lahat ng mga tao at lahat ng bansa.

4. CEDAW

- **Diskriminasyon sa kababaihan** (Art. 1)
- Wakasan ang diskriminasyon sa pamamagitan ng paggamit ng **lahat ng naaangkop na paraan; gumawa ng mga patakaran** (Artikulo 2)
- **Gawin ang lahat ng angkop na hakbang** upang **magarantiya ang karapatang pantao at pundamental na kalayaan** ng kababaihan batay sa **pagkakapantay-pantay** (Artikulo 3)
- Magpatibay ng **pansamantalang espesyal na hakbang** na naglalayong mapabilis ang de facto na pagkakapantay-pantay sa pagitan ng kalalakihan at kababaihan (Artikulo 4; Pangkalahatang Rekomendasyon 5 at 25)
- **Karapatan laban sa pagpapalakas ng mga tradisyunal na pananaw at stereotype o pagkakahon laban sa kababaihan** (**Art. 5** wakasan ang mga maling palagay at nakaugaliang gawain batay sa mga itinakdang tungkulin ayon sa kasarian), Art. 10 (edukasyon) at Art. 11 (trabaho))
- Karapatan sa walang diskriminasyong pangangalaga sa kalusugan (Art. 12)
- Mga kapakinabangang pang ekonomiya at panlipunan (Artikulo 13)
- Pagkapantay-pantay sa harap ng batas (Artikulo 15)
- Mga karapatan sa kasal (Art. 16)
- Paggawa ng mga kinakailangang hakbang upang makamit ang **ganap na pagsasakatuparan ng mga karapatang** kinikilala sa CEDAW (Artikulo 24)

Ang mga **intersectional na diskriminasyon laban sa mga kababaihan kabilang ang SOGIESC** ay kinikilala sa mga **artikulo 1 at 2** ng Convention at **pangkalahatang rekomendasyon ng CEDAW Committee No. 27 (nakatatandang kababaihan), 28 (sa mga pangunahing obligasyon ng mga partido ng Estado sa ilalim ng artikulo 2), 32 (karahasan batay sa kasarian na may kaugnayan sa refugee, asylum, nasyonalidad), 33 (access sa katarungan), at 35 (karahasan batay sa kasarian).**

5. **CEDAW General Recommendation 27 (proteksyon ng mga karapatan ng mga nakatatandang kababaihan at intersectionality ng diskriminasyon), Oktubre 2010**

Ang diskriminasyon na nararanasan ng mga nakatatandang kababaihan ay kadalasang multidimensional, na may diskriminasyon sa edad, na nagpapalala ng iba pang mga anyo ng diskriminasyon batay sa kasarian, gender, pinagmulan ng lahi, kapansanan, antas ng kahirapan, **sekswal na oryentasyon at pagkakakilanlan ng kasarian, katayuan ng migrante, katayuan sa kasal at pamilya, kaalaman at iba pang mga batayan**. Ang mga nakatatandang kababaihan na miyembro ng minorya, etniko o katutubong grupo, o nawalang ng paninirahan sa loob ng sariling bayan (internally displaced), o mga matatawag na walang sariling bayan (stateless) ay madalas na nakakaranas ng hindi makatarungang tindi ng diskriminasyon.[43] [highlight supplied]

6. **Pangkalahatang Rekomendasyon ng CEDAW 28 (sa mga Pangunahing Obligasyon ng mga Partido ng Estado sa ilalim ng Artikulo 2 ng CEDAW)**

   18. Ang intersectionality ay isang batayang konsepto para maunawaan ang saklaw ng pangkalahatang obligasyon ng mga Estado na nakapaloob sa Artikulo 2. Ang diskriminasyon sa mga kababaihan batay sa kasarian at gender ay hindi maihihiwalay sa iba pang mga salik na nakakaapekto sa kanila, tulad ng lahi, etnisidad, relihiyon o paniniwala, **kalusugan, katayuan, edad, uri, caste, at sekswal na oryentasyon at pagkakakilanlan ng kasarian**. Ang diskriminasyon batay sa kasarian o gender ay maaaring makaapekto sa mga kababaihan na kabilang sa naturang mga grupo sa ibang antas o sa iba't ibang paraan kaysa sa mga lalaki. **Dapat ay ligal na kilalanin at ipagbawal ng mga Estado ang mga intersecting na anyo ng diskriminasyon at ang mas pinalalang negatibong epekto** sa mga kababaihan. Kailangan din nilang magpatibay at magpatuloy ng **mga patakaran at programa na idinisenyo upang wakasan ang mga naturang kaganapan**, kabilang ang, kung saan angkop, ang **pansamantalang espesyal na hakbang** alinsunod sa artikulo 4, talata 1, ng Kumbensiyon at Pangkalahatang Rekomendasyon Bilang 25. [highlight supplied]

7. **ICCPR - Kaso ng Human Rights Committee ukol sa Sexual Orientation Toonen v. Australia, Comm. No. 488/1992 (1994)**

   - **Ang pagbabawal sa pribadong homosekswal na gawi ay isang arbitraryong panghihimasok sa mga karapatan sa privacy** (Artikulo 17 ng ICCPR)
   - Hindi maituturing na makatwirang paraan ng pagsugpo sa HIV/AIDS ang kriminalisasyon ng mga homosekswal na gawi
   - **Ang sekswal na oryentasyon** ay itinuturing na "sex" at protektado sa ilalim ng Artikulo 2 at 26 (**pantay na proteksyon ng batas**)

8. **Ang homosekswalidad, lesbianism & transgenderism ay inalis sa listahan ng mga sakit sa pag iisip:**

   - American Psychiatric Association noong Disyembre 15, 1973
   - American Psychological Association noong Enero 1975
   - Tinanggal ng World Health Organization ang homosekswalidad noong Mayo 17, 1990 (IDAHOT)
   - Ang WHO International Classification of Diseases (ICD) - 11 (2019) – **ang transgender identity ay hindi isang mental disorder** [ito ay "gender incongruence" sa pagitan ng nakaranas ng kasarian ng isang tao at nakatalagang sex]
     - ❍ Itakwil ang pathologization ng mga pagkakakilanlan at pagpapahayag ng kasarian

43 CEDAW G.R. 27, para 13.

9. **Yogyakarta Principles, Marso 26, 2007**

   - Pagtibayin ang mga karapatan sa sekswal na oryentasyon
   - Inilabas ng mga internasyonal na eksperto sa karapatang pantao sa isang pandaigdigang panawagan para sa pagkilos laban sa diskriminasyon sa sekswal na oryentasyon
   - Ang mga Prinsipyo ay pinagtibay ng 29 na kilalang eksperto sa internasyonal na batas kasunod ng isang pulong sa Yogyakarta, Indonesia

   Mga kabilang sa grupo ng mga eksperto

   - Dating United Nations High Commissioner for Human Rights at dating Pangulo ng Ireland na si Mary Robinson
   - Mga independiyenteng eksperto ng UN kabilang sina Philip Alston (dating UN Special Rapporteur on extrajudicial, summary, at arbitrary executions) at Paul Hunt (dating UN Special Rapporteur to the highest attainable standard of health)
   - Mga kasalukuyan at dating miyembro ng human rights treaty bodies, mga hukom, akademiko at tagapagtanggol ng karapatang pantao

10. **Importanteng Paggunita ng Aktibismo**

   - Women's Month, March
   - International Transgender Day of Visibility (TDOV), March 31
   - Lesbian Visibility Day, April 26
     - Lesbian Visibility Week starting with Lesbian Visibility Day
   - The International Day Against Homophobia, Biphobia and Transphobia (IDAHOBIT), May 17
   - Women's Health, May 28
   - Pride Month, June
   - Celebrate Bisexuality Day (CBD; also called Bisexual Pride Day, Bi Visibility Day, Bisexual Pride and Bi Visibility Day, and Bisexuality+ Day), September 23
   - National Coming Out Day (NCOD), Oct. 11
   - Intersex Awareness Day, October 26
   - Transgender Day of Remembrance (TDOR), Nov 20
     - Trans Awareness Week (week before TDOR)
   - 16 Days of Activism Against Gender-Based Violence, Nov. 25-Dec. 10
   - Human Rights Day, Dec. 10

Paalala: Tingnan ang talakayan tungkol sa mga pambansang batas kung saan ang RA 11166 at 11313 ay tumutukoy sa pagkakakilanlan at pagpapahayag ng kasarian

B. Halimbawa ng liham sa mga mambabatas

RE: Suportahan ang SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill at Comprehensive Anti- Discrimination Bill

Dear (Kagalang-galang na Kinatawan/Senador),

Ang mga lesbyana, bakla, bisexual, transgender, intersex, at queer (LGBTIQ) people ay nagdurusa sa diskriminasyon at karahasan batay sa kanilang sekswal na oryentasyon, pagkakakilanlan ng kasarian, pagpapahayag at mga katangian ng sex (SOGIESC). Ang diskriminasyon at karahasan ay humahantong din sa pagpapakamatay ng mga LGBTIQ people.

Nananawagan kami sa ating mga mambabatas na wakasan ang diskriminasyon, karahasan, at hate crimes laban sa mga LGBTIQ people sa pamamagitan ng agarang pagpasa ng SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill at Comprehensive Anti-Discrimination Bill upang ipagbawal ang lahat ng uri ng diskriminasyon at karahasan sa mga LGBTIQ people at itaguyod ang pagkakapantay-pantay ng mga LGBTIQ people.

Hindi naipasa bilang batas ang SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill at Comprehensive Anti-Discrimination Bill sa kabila ng paglipas ng mahigit 25 taon mula nang ihain ang unang anti-discrimination bill noong 1999. Sa patuloy na kawalan ng aksyon sa panukalang batas na ito ay na ito, nagiging bahagi ang Pilipinas sa hindi mabilang na paglabag sa karapatan ng mga LGBTIQ people.

Tumindig ka upang makabilang sa laban. Kailangan namin ang inyong suporta upang ang SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill at Comprehensive Anti- Discrimination Bill ay maipasa bilang batas upang tahasang ipagbawal ang diskriminasyon at pang-aabuso sa mga LGBTIQ people at magbigay ng epektibong lunas at affirmative actions.

Taos-puso,
(Ang iyong pangalan at lagda)
(Pagtatalaga at organisasyon)

C. Halimbawa ng press release

Hulyo 24, 2023

FOR IMMEDIATE RELEASE

Contact Person:

Atty. Clara Rita "Claire" A. Padilla
Executive Director
EnGendeRights, Inc.
Mobile: x x x x
Email: engenderights@gmail.com
Blog: https://clararitapadilla.blogspot.com
Twitter: @EnGendeRights
YouTube: EnGendeRights
Like us: facebook.com/engenderightsphilippines
Website: https://engenderights.com; https://LGBTIQLaw.com

SONA na walang ulat sa karapatan ng mga LGBTIQ People;
Nanawagan ang EnGendeRights kay Pangulong Marcos na tugunan ang matagal nang paglabag sa karapatan ng mga LGBTIQ people, magbigay

ng pinalawak na tulong at sertipikahin ang SOGIESC Anti-Discrimination Bills bilang prayoridad[44]

July 24, 2023, Quezon City - "Habang binanggit ni Pangulong Marcos Jr. ang mga programang panlipunang proteksyon, ekonomiya at trabaho, de-kalidad na edukasyon para sa lahat, at mga programa upang madagdagan ang access sa mga serbisyong pangkalusugan, mayroon kaming mga ulat ng matagal na at patuloy na diskriminasyon at pang-aabuso laban sa mga lesbyana, bakla, bisexual, intersex at queer (LGBTIQ) people ng mga magulang, guro / paaralan, komunidad, employer at simbahan. Ang mga LGBTIQ people ay napipilitang umalis sa kanilang mga tahanan at paaralan dahil sa mga pang-aabuso sa murang edad at nahihirapan silang makahanap ng trabaho at nahaharap sa diskriminasyon ng mga employer. Nagresulta ito sa kawalan ng tirahan, kawalan ng trabaho, gutom, kawalan ng ipon, kakulangan ng access sa social security, pangangalaga sa kalusugan, at iba pang serbisyo ng gobyerno. Nais naming marinig ang mga plano ng kanyang administrasyon upang matugunan ang mga paglabag sa karapatan ng mga LGBTIQ people at upang magbigay ng pinalawak na tulong sa mga LGBTIQ people dahil sila ay nagdusa sa panghabang-buhay na diskriminasyon at pang-aabuso. Dahil sa laganap na paglabag sa karapatan ng mga LGBTIQ people at kawalan ng respeto sa pagkakapantay-pantay, pagkakaiba-iba, at inclusivity, patuloy na magiging marginalized at hindi ma-access ng LGBTIQ people ang mga nilalayong programa ng pamahalaan, kaya nananawagan kami sa pangulo na itaguyod ang karapatan ng mga LGBTIQ people at sertipikahin ang SOGIESC Anti-Discrimination Bills bilang prayoridad," ani Atty. Clara Rita Padilla, ang Executive Director ng EnGendeRights.

Dagdag pa ni Atty. Padilla, "Ang mga LGBTIQ people ay dumaranas ng diskriminasyon at karahasan sa mismong kamay ng kanilang mga magulang at pamilya, kanilang mga paaralan at employer, at sa kanilang mga komunidad. Sila ay dumaranas ng panggagahasa, pagpapahirap, pagpatay, karahasan, at pang-aabuso dahil sa kanilang SOGIESC, at ang mga karanasan ng diskriminasyon at karahasan ay humahantong din sa pagpapakamatay ng mga LGBTIQ people."

Dagdag pa ni Atty. Padilla, "Ito ay isang dahilan para sa grave concern. Laganap ang diskriminasyon sa mga LGBTIQ people, subalit hindi pa rin naipapasa bilang batas ang national SOGIESC Anti-Discrimination bill sa kabila ng mahigit 24 taon mula nang ihain ang unang anti-discrimination bill noong 1999. Dapat tularan ng mga opisyal ng pamahalaan ang halimbawa ng iba't ibang lokal na pamahalaan na nagpasa ng mga lokal na ordinansa na nagpoprotekta sa karapatan ng mga LGBTIQ people. Sa Quezon City, tumulong ako sa pagbuo ng QC Gender-Fair Ordinance na ipinasa sa batas noong 2014. Pinaparusahan nito ang lahat ng uri ng diskriminasyon at pang-aabuso sa mga LGBTIQ people at nagbibigay ng affirmative acts para maprotektahan ang mga LGBTIQ people. Sa QC Gender-Fair Ordinance, ang barangay VAWC Desk Officers ang humahawak ng karahasang laban sa mga LGBTIQ people, ang barangay protection orders ay maaaring ibigay sa mga LGBTIQ survivors ng diskriminasyon, ang mga pampubliko at pribadong establisyimento ay inatasang magtalaga ng mga all-gender restroom;

44 Sakop sa https://www.rappler.com/nation/groups-flag-lack-lgbtq-rights-marcos-sona-2023/ at https://headtopics.com/ph/groups-flag-lack-of-lgbtq-rights-in-marcos-sona-2023-41508889.

Inatasan ng batas ang mga establisyimento na sumailalim sa pagsasanay ng SOGIESC bago mabigyan o mag-renew ng business permit. Inatasan din ng batas na magsagawa ng mga pagsasanay sa SOGIESC sa mga paaralan at lugar ng trabaho, bukod sa iba pa. Ito na ang panahon na maipasa bilang batas ngayong 19th Congress ang SOGIESC Anti-discrimination Bill at Comprehensive Anti-Discrimination Bill."

D. Halimbawa ng opinyon/liham sa editor

TO: Editor in Chief/Opinion Section Editor, Rappler
FROM: Atty.Clara Rita "Claire" Padilla, Executive Director, EnGendeRights
DATE: Pebrero 21, 2022
RE: Opinyon Email: opinion@rappler.com

Contact Person:

Atty. Clara Rita "Claire" A. Padilla
Executive Director
EnGendeRights, Inc.
Mobile: x x x
Email: engenderights@gmail.com
Twitter: @Clara Rita Padilla

Jake Zyrus, Vice Ganda, SOGIESC, Pagkapantay-pantay at Comprehensive Anti-Discrimination Bills at ang 2022 Elections

Noong Pebrero 18, nag-post si Jake Zyrus ng kanyang larawan na walang damit pang-itaas. Bago ito, lumabas din ang mga artikulo at videos sa kasal ni Vice Ganda kasama ang asawang si Ion Perez.

Maraming nakakita ng malaking halaga sa mga posts pero lubhang nakakabahala ang mga mapanakit na komento ng mga netizens laban kay Jake Zyrus at Vice Ganda at asawa nito. Maraming pang-iinsulto at mga mapanirang-puri at pahayag ng diskriminasyon ang isinulat, ang ilan sa ngalan ng relihiyon at ng diyos na malinaw na nagpapakita na ang homophobia, transphobia, at diskriminasyong saloobin laban sa mga LGBTIQ people ay buhay na buhay sa Pilipinas.

Sa ganitong tahasang pambabastos sa mga karapatan ng mga LGBTIQ people, hindi mo maiwasang magtanong kung ano nga ba ang itinuturo sa mga paaralan, ng mga magulang, at kahit ng mga simbahan sa kanilang mga mag-aaral, pamilya, at mga kasapi kapag ang mga pangunahing halaga ng paggalang at malasakit sa ibang tao ay tahasang wala. Hindi ba itinuturo na ang bawat tao ay ipinanganak na malaya at may pagkakapantay-pantay? Paano naman ang pagiging maranggal na tao na marunong gumalang sa pagkakaiba-iba ng mga tao? Sa panahong ito ng internet, kahit sino ay madaling magsaliksik at makahanap ng mga istatistika ng United Nations na ang mga intersex ay bumubuo ng mga 1.7% ng pandaigdigang populasyon, katulad na porsyento ng mga taong mapula ang buhok (red hair), tinatayang 1.8 milyong Pilipino ay intersex.

Ang mga ganitong uri ng mapanupil na paniniwala at discriminatory attitude ay nagpapalakas ng poot at maging ng karahasan sa mga LGBTIQ people. Sa aking gawain sa karapatang pantao, maraming LGBTIQ people na nagdusa ng pang-aabuso sa mismong kamay ng kanilang mga magulang at pamilya, kanilang mga paaralan, at mga employer. Hindi mabilang na

LGBTIQ people ang nakaranas ng hate crimes. Tiyak, ang gayong mga mapang-api na paniniwala, diskriminasyon, poot, at pang-aabuso sa mga LGBTIQ people ay walang lugar sa mundong ito kung saan dapat magkaroon ng pagkakapantay-pantay, paggalang, pagkakaiba-iba, at pagsasama.

Ang mga discriminatory attitude na ito ay nagtatampok ng kagyat na pangangailangan na magpasa ng mga batas sa SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill at Comprehensive Anti-Discrimination batay sa lahat ng anyo ng diskriminasyon upang matigil na ang diskriminasyon sa mga LGBTIQ people. Ang batas na nagtataguyod ng karapatan sa sexual orientation, gender identity, expression, at sex characteristics (SOGIESC) ay nagpoprotekta sa mga LGBTIQ people laban sa lahat ng uri ng diskriminasyon at pang-aabuso kung saan mananagot ang mga nagkasalang indibidwal at magkakaroon ng mga affirmative action upang itaguyod at igalang ang karapatan ng mga LGBTIQ people. Kung may mga affirmative actions, matitiyak na ang mga modyul at pagsasanay tungkol sa karapatan ng LGBTIQ people sa mga paaralan, mga yunit ng lokal na pamahalaan, at mga lugar ng trabaho; ang mga establisyemento ay kailangang magtalaga ng mga all-gender restroom; ang scholarship, edukasyon, trabaho, negosyo, pangangalaga sa kalusugan, at pabahay ng mga LGBTIQ people ay matutugunan; ang pag-access sa katarungan ay matitiyak sa pamamagitan ng mga responsive services, kabilang ang access sa protection order mula sa barangay at mga restraining order; ang mga discriminatory policies ay ipapawalang-bisa at uunahin ang pagsasabatas ng inclusive laws and policies.

Sa krusyal na kampanyang ito at sa darating na halalan, mahalagang suportahan at iboto ang mga kandidatong magtataguyod sa karapatan ng mga LGBTIQ people kabilang na ang pagpasa ng SOGIESC Equality Bill/ SOGIESC Anti-Discrimination Bill, Comprehensive Anti-Discrimination Bill, gender identity recognition, civil union/marriage equality at LGBTIQ-inclusive policies. Ang track record sa pagtangkilik sa karapatang pantao, demokrasya, mga pangunahing kalayaan sa pagsasalita at pagtitipon, mabuting pamamahala, pagpapanagot sa mga state at non-state actors, at tapat, hindi nako-corrupt, masunurin sa batas na nagbabayad ng buwis na mamamayan, ay pawang mahalagang isaalang-alang.

Ang inyong pagboto bilang suporta sa mga karapatan ng LGBTIQ people, batayang kalayaan, at good governance ay maglalapit sa atin sa pagwawakas ng diskriminasyon batay sa SOGIESC tungo sa landas sa pagkakapantay-pantay ng mga LGBTIQ people.***

Tungkol sa manunulat: Si Clara Rita "Claire" Padilla ay ang founder at executive director ng EnGendeRights. Mahigit 27 taon na siyang abogado at kilala sa Pilipinas at sa iba't ibang bansa, nagtatrabaho sa larangan ng kasarian at iba't ibang sekswal na oryentasyon, pagkakakilanlan ng kasarian, at pagpapahayag. Nagtrabaho siya sa Pilipinas at New York (i.e., International Visiting Legal Fellow sa Center for Reproductive Rights).

Note: Ang opinyon na ito ay inilathala ng Rappler sa pamagat na "**Jake Zyrus, Vice Ganda, SOGIE bills, at ang 2022 elections**", **Clara Rita Padilla**, Feb. 22, 2022, na makukuha sa: https://www.rappler.com/voices/thought-leaders/opinion-jake-zyrus-vice-ganda-sogie-bills-2022-elections/

E. Halimbawa ng Liham sa DepEd/CHED kaugnay ng patakaran laban sa diskriminasyon batay sa kasarian sa basic at higher education

RE: Reklamo laban sa mga patakaran sa diskriminasyon na nakabatay sa kasarian sa basic at higher education

Hon. ________
Kalihim
DepEd
2F Rizal Bldg., DepEd Complex
Meralco Ave., Lungsod ng Pasig
Tel: 8633-7208 8633-7228 8687-2922
Telefax: 8636 4876 8637 6209
Email: sec@deped.gov.ph

_____
Chairperson
Gusali ng CHED Center
C.P. Garcia Ave, Diliman, Lungsod Quezon, Pilipinas
Tel. (02) 8441-1260; 0999-4445-996
Email: chairperson@ched.gov.ph; info@ched.gov.ph

_____[pangalan ng pinuno ng paaralan]____
(pagtatalaga)
(pangalan ng paaralan)
(address; email; telepono)

Dear Hon. ___ /Chairperson ___/School Administrator,

Nababahala kami sa mga kamakailang diskriminasyon laban sa _[pangalan ng estuyante]______ na tinanggihan mula sa __[banggitin ang mga dinanas na diskriminasyon]_______.

Ang pagtanggi sa isang mag-aaral sa pagpasok sa paaralan at pagdalo sa klase, pagtatapos, at iba pang mga aktibidad sa paaralan batay sa discriminatory practices at patakaran sa mga estilo ng buhok, uniporme, at asal ay lumalabag sa mga karapatan ng isang mag-aaral sa edukasyon at kalayaan sa pagpapahayag.

Hinihimok namin ang inyong tanggapan na aksyunan ang reklamo ng estudyante at protektahan ang karapatan ng nasabing estudyante laban sa diskriminasyon. Hinihimok namin ang inyong tanggapan na gumawa ng mga aktibong hakbang upang:

- Wakasan ang lahat ng anyo ng diskriminasyon at pang-aabuso at itaguyod ang pangunahing paggalang sa pagkakakilanlan, pagpapahayag ng kasarian, at pagiging intersex
- Kumikilala at iginagalang ang iba't ibang pagpapahayag ng sekswal na oryentasyon, pagkakakilanlan ng kasarian, pagpapahayag, at mga katangian ng kasarian (SOGIESC) na nakahanay sa pagkakakilanlan, pagpapahayag ng kasarian, at pagiging intersex ng mag-aaral (hal., mga istilo ng buhok, pananamit, mga lived names, at pronouns, bukod sa iba pa)

- Tiyakin na ang mga kurikulum sa paaralan ay hindi nagpapalaganap ng mga nakakapinsalang pagkakahon ng isang tao sa batay sa kanyang kasarian

Nananawagan kami sa inyong tanggapan na sumunod sa mga polisiya ng DepEd/CHED at iba pang kaugnay na batas pambansa at pandaigdig, upang:

- **Batayang Patakaran sa Edukasyong Tumutugon sa Kasarian ng DepEd (DepEd Order No. 32, s. 2017); DepEd Regional Memorandum NCR Bilang 358, s. 2022; Patakaran sa Child Protection ng DepEd (DepEd Order No. 40, Series 2012 Sec. 3, para. J.); DepEd Order 45 (2008) Walang Uniporme sa Paaralan**
- **CHED Memo Order 3, Series of 2022 Mga Patnubay sa Sexual Harassment na Batay sa Kasarian sa Mas Mataas na Institusyon ng Edukasyon**

Taos-pusong gumagalang,
(Ang iyong pangalan at lagda)
(Pagtatalaga at organisasyon)

Tandaan:

1. Tingnan ang **Kolektibong Liham ng mga CSOs sa Dep-Ed at CHED laban sa mga Pata**karan sa Diskriminasyong Batay sa Kasarian sa Batayan at Mas Mataas na Edukasyon: Mga Patakaran sa Diskriminasyon sa Hairstyle, Uniporme, at Pangalan; Respect Students' Lived Name, Gender Identity and Expression, Agosto 31, 2022,[45] na makukuha sa https://LGBTIQLaw.com
2. **CHED Public Assistance and Complaints Desk** – (02) 8441-1260; CHED Hotline – 0999-4445-996

VII. MGA APENDIKS

A. SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill balangkas ng mga probisyon - Senado – S.B. 1600, Dis. 2022

1. Mga Discriminatory practices:
   - Ginagamit na batayan ang SOGIESC sa hiring, promotion, dismissal, at benepisyo sa pribado at pampublikong sektor kabilang ang pagkontrata ng juridical persons
   - Pagtanggi sa pagpasok o pagpapaalis sa edukasyon o pagsasanay kabilang ang pulisya at militar batay sa SOGIESC ng mag-aaral/magulang/tagapag-alaga
   - Pagpapataw ng mga parusa sa pagdidisiplina, parusa na mas malupit kaysa sa nakaugalian o katulad na mga parusa, paghihigpit, o pagbabawal na lumalabag sa mga karapatan sa SOGIESC ng mga mag-aaral

45 Collective Letter of CSOs to Dep Ed and CHED against Gender Based Discriminatory Policies in Basic and Higher Education, na makukuha sa https://www.facebook.com/photo/?fbid=5428662717225610&set=pcb.5428672240557991.

- Pagtanggi sa pagpaparehistro ng isang organisasyon, grupo, o partidong pampulitika batay sa SOGIESC
- Pagtanggi sa access sa emergency o kinakailangang serbisyong pangkalusugan batay sa SOGIESC
- Pangingikil, pang-aabuso, at pagpaparusa sa isang person deprived of liberty (PDL) batay sa SOGIESC
- Pagpapasailalim o pagpilit sa isang bata na dumaan sa anumang medikal o sikolohikal na pagsusuri o operasyon upang matukoy at / o baguhin ang kanyang SOGIESC
- Pagpigil sa isang bata na magpakita o magpahayag ng SOGIE o magpakita ng pagtanggi sa SOGIESC ng bata sa pamamagitan ng pagpapataw o pagbabanta na magdudulot ng pisikal na pinsala, emosyonal na pagdurusa, paggawa o hindi paggawa ng anumang gawain na prejudicial sa bata dahil sa SOGIESC nito
- Pagtanggi sa access sa mga serbisyong pampubliko batay sa kanyang SOGIESC
- Pagtanggi sa isang aplikasyon para sa o pagbawi ng lisensya, clearance, o sertipikasyon na inisyu ng isang pamahalaan batay sa SOGIESC
- Pagtanggi sa isang tao na magkaroon o gumamit ng mga establisyimento, pasilidad, utility, o serbisyo kabilang ang pabahay at pagbibigay ng mas mababang kalidad ng tirahan o serbisyo batay sa SOGIESC ng isang tao
- Pagpapasailalim sa sinumang tao o grupo sa imbestigasyon at iligal na paghalughog ng bahay at ari-arian dahil sa kanyang SOGIESC

Tandaan: a) Nagbibigay kahulugan sa bisexual, diskriminasyon (direkta at di-tuwiran), bakla, pagpapahayag ng kasarian, pagkakakilanlan ng kasarian, hate crime, intersex, lesbyana, mga taong may iba't ibang SOGIESC, sekswal na oryentasyon, at transgender; b) May probisyon tungkol sa "Mga Komunidad na Bulnerable sa Diskriminasyon at Pang aabuso sa Batay sa SOGIESC"

2. Mga karapatan sa privacy
3. Administrative Sanction para sa Pagkaantala
4. Mga Parusa - Gradasyon ng mga parusa: P100,000-P500,000 at/o 1-6 na taon; prescription 3 taon; Special Aggravating Circumstances
5. Kalunasan (redress)
   - Protection Desk para sa Kababaihan, Bata at mga taong may Diverse SOGIESC
   - Pagsasampa ng reklamo sa CSC/DOLE
   - Pag-iimbestiga at pagrerekomenda ng pagsasampa ng kaso ng CHR

6. Mga Programa ng Pamahalaan:
    - Kapaligiran na malaya sa stigma
    - Mga Programa sa Proteksyong Panlipunan
    - Mga Programa at Pagsasanay sa Diversity at Inclusion sa pamahalaan, LGU, pribadong institusyon, at paaralan
    - Information and Education Campaign materials (IEC)
7. Media na nagpapalakas ng kapangyarihan, Sensitibo, at mga parangal
8. SOGIESC Equality Congressional Oversight Committee (SECOC):
    - Lumikha ng Anti-Discrimination Oversight Committee sa loob ng 60 araw mula sa pagsasabatas; 5 miyembro
    - Mga miyembro ng Senado – Chair of Committees on Women and Justice
    - Kapulungan – Tagapangulo ng mga Komite sa Kababaihan at Karapatang Pantao
    - Subaybayan ang pagsunod ng mga pampublikong institusyon; audit sa loob ng 3 taon ng pambansa at lokal na mga patakaran na nagdidiskrimina batay sa SOGIESC at nag-uulat sa Kongreso, Office of the President, at Korte Suprema
9. Inter-Agency Council on SOGIESC Equality
10. Mga Paglalaan – Gamitin ang Gender and Development (GAD) budget at maaaring gamitin ng mga LGU ang 20% ng kanilang internal revenue allotment
11. Paggawa ng IRR
12. Repealing Clause

B. SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill outline of provisions – House substitute bill para sa House Bills 222, 460, 3418, 4277, 5551, 6003, at 7036, Mayo 2023

1. Mga discriminatory practices:
    - Pagpapatalastas, paggawa, at paglalathala ng mga materyales na nagtataguyod, naghihikayat, at nagpapatuloy ng stigma o pag-uudyok ng karahasan at sekswal na pang-aabuso laban sa sinumang tao o grupo batay sa SOGIESC
    - Pagtanggi sa access sa serbisyo publiko batay sa SOGIESC
    - Paggamit ng SOGIESC, pati na rin ang pagsisiwalat ng SOGIESC ng isang tao, sa mga pamantayan sa pag-hire, promosyon, paglipat, designation, pagtatalaga ng trabaho, muling pagtatalaga, at pagtanggal sa trabaho
    - Pagtanggi sa pagpasok o pagpapaalis ng isang tao sa anumang institusyong pang-edukasyon o pagsasanay, tulad ng mga akademya, ng pulisya at militar o mga institusyon ng pagsasanay batay sa SOGIESC
    - Pagpapataw ng mga parusa bilang pagdidisiplina, parusa na mas malupit kaysa sa nakaugalian o katulad na mga parusa, mga

rekisito, mga paghihigpit, o mga pagbabawal na lumalabag sa mga karapatan ng mga mag-aaral batay sa SOGIESC

- Pagtanggi sa pagpaparehistro ng isang organisasyon, grupo, o partidong pampulitika batay sa SOGIESC
- Pagtanggi sa access sa mga serbisyong medikal o iba pang serbisyong pangkalusugan batay sa SOGIESC
- Pagtanggi sa isang aplikasyon para sa o pagbawi ng lisensya, clearance, o sertipikasyon na inisyu ng isang pamahalaan batay sa SOGIESC
- Pagtanggi sa isang tao na ma access o gamitin ang mga establisyimento, pasilidad, utilities, o serbisyo kabilang ang pabahay na bukas sa pangkalahatang publiko batay sa SOGIESC.
- Pagpapasailalim o pagpilit sa sinumang tao na magsagawa ng anumang medikal o sikolohikal na pagsusuri o pamamaraan upang matukoy at/o baguhin ang SOGIESC nito
- Panliligalig, pamimilit, o pagbabanta na ginawa batay sa SOGIESC ng mga sangkot sa pagpapatupad ng batas pampubliko man o pribadong sektor kabilang ang pag-aresto at pagpapasailalim sa pangingikil, pisikal, berbal o sekswal na pang-aabuso; pati na ang harassment sa mga juridical persons, mga kliyente
- Paglimbag ng mga impormasyon na nilayon upang ilantad o ibunyag ang SOGIESC nang walang kanilang pahintulot at ginawa nang may masamang layuning para kumita
- Ang pagtatalumpati sa harap ng publiko, maliban sa mga talumpating isinagawa bilang bahagi ng misa, na naglalayong hiyain, insultuhin, siraan, o di kaya ay mag-udyok o gawing normal ang diskriminasyon sa mga taong may diverse SOGIESC at ang mga gawaing ito ay nagreresulta sa pananakot at pagkawala ng pagpapahalaga sa sarili
- Pagpapasailalim sa mga tao o grupo ng mga tao sa panliligalig, na lubos o bahagi ng bias ng nagkasala, o paniniwala hinggil sa SOGIESC ng biktima kabilang ang pisikal na pag-atake, stalking, o pagbibigay ng mga mapanirang komento, slurs, o malalaswang proposisyon at maaaring isagawa sa pamamagitan ng anumang paraan, kabilang ang, ngunit hindi limitado sa biswal na representasyon, broadcast communication, mga liham o komunikasyon sa pamamagitan ng koreo o anumang telekomunikasyon o sa pamamagitan ng cyberspace
- Pagpapasailalim sa sinumang tao, natural o juridical, sa gender profiling o anumang aktibidad sa pagsisiyasat na kinabibilangan ng: (i) hindi kinakailangan, iligal, o mapanghamak kahit kung ang isang tao ay nakikibahagi sa isang aktibidad na ipinapalagay na labag sa batas o hindi katanggap-tanggap sa lipunan; (ii) pagtatala at pagsusuri sa sikolohikal at asal ng isang tao upang makagawa ng mga pangkalahatang pag-aaral tungkol sa SOGIESC ng isang tao
- Pagpigil sa bata na magpakita o magpahayag ng SOGIESC o magpakita ng pagtanggi sa SOGIESC ng bata sa pamamagitan ng pagpapataw o pagbabanta na magdudulot ng pisikal na

pinsala, emosyonal na pagdurusa sa pamamagitan ng pananakot, panliligalig, pangungutya o pagpapahiya sa publiko, paulit-ulit na pang aabuso sa pananalita, o paggawa ng anumang gawain o pagkukulang na prejudicial sa bata bunga bias laban sa SOGIESC ng bata

- Pagkakaroon ng isang hakbang na bigong protektahan ang mga mga disbentahe ng SOGIESC na nagreresulta sa pagkakait sa mga taong may diverse SOGIESC ng kanilang mga karapatan at pag-access sa mga pagkakataon o benepisyo, kabilang ang pagtanggi sa makatwirang tirahan, mga programa sa tulong sa ekonomiya na pinalawig lamang sa mga heterosexual na mag-asawa sa pagbubukod ng mga mag-asawa na may magkakaibang SOGIESC
- Pagpapasailalim sa isang tao sa mga kahalintulad na gawain na magkakaroon ng epekto o layunin na makasira o magpawalang bisa sa pagtatamasa o paggamit ng mga karapatan at kalayaan ng isang tao

Tandaan: a) Nagbibigay kahulugan sa aseksuwal, bisexual, diskriminasyon (direkta at di tuwiran), bakla, pagpapahayag ng kasarian, pagkakakilanlan ng kasarian, mga krimen ng poot, intersex, LGBTQIA +, lesbyana, sekswal na oryentasyon, transgender, queer; b) May probisyon tungkol sa "Mga Komunidad na Lantad sa Diskriminasyon at Pang-aabuso Batay sa SOGIESC"

2. Mga parusa - P100,000-P500,000 at/o 1-12 taon; reseta 3 taon; Espesyal na Pagpapalubha ng Kalagayan

   Tandaan: Ang iba pang mga probisyon ay katulad ng bersyon ng Senado

C. Comprehensive Anti-Discrimination Bill - balangkas ng mga probisyon – HB. 224 na inihain ni Rep. Geraldine Roman, Hunyo 2022

1. Ipinagbabawal na Diskriminasyon – di-tuwiran o tuwirang diskriminasyon batay sa aktwal o paningin sa lahi, etnisidad, kulay, kasarian, gender, sekswal na oryentasyon, pagkakakilanlan ng kasarian, pagpapahayag ng kasarian, katangian ng kasarian, wika, pagpapahayag o paniniwalang pangrelihiyon, pampulitika o iba pang opinyon, pambansa o panlipunang pinagmulan, ari-arian, kapanganakan, at iba pang katayuan, at iba pang mga protektadong katangian, kabilang ang kapansanan, edad, nasyonalidad, katayuan sa pag-aasawa at pamilya, katayuan sa kalusugan, lugar ng paninirahan, kalagayang pang-ekonomiya at panlipunan, maternity at pagbubuntis; ang mga personal na katangiang ito ay kolektibong tatawaging Mga Protektadong Katangian

2. Ipinagbabawal na Gawaing Diskriminasyon – aktwal o sa paningin lamang

   - Pagkakait sa karapatan:
     - sa partisipasyon sa pulitika/organisasyon/trabaho/edukasyon at pagsasanay
     - access sa mga kalakal at serbisyo / makatwirang accommodation / access sa lugar, mga pasilidad at pampublikong transportasyon at dumalo sa mga pulong na bukas sa publiko
     - sa paglalathala ng patalastas o pag-access sa mass media
     - laban sa maling paglalarawan

  - sa kalayaan sa pagsasalita, mga pagbigkas, mga gawa ng poot at mga katulad na gawain
  - sa kalusugan at kagalingan
  - laban sa profiling
  - laban sa iligal na detensyon at pagkulong
- Pagtanggi sa proteksyon laban stigma
- Diskriminasyon sa Pamamagitan ng mga katulad na gawain na nagreresulta sa Pagbigo ng Pagtamasa ng Karapatang Pantao at mga Pundamental na Kalayaan

Tandaan: Natutukoy ang tuwiran at di-tuwirang diskriminasyon, pagpapahayag ng kasarian, pagkakakilanlan ng kasarian, intersex, sekswal na oryentasyon

3. paghikayat sa iba na gumawa ng diskriminasyon
4. Proteksyon Laban sa Pang-aabuso ng mga state at non-state actors
5. Mga eksepsyon sa ipinagbabawal na diskriminasyon:
   - tunay na kwalipikasyon sa trabaho
   - likas na pangangailangan
   - kung saan ang mga doktrina o paniniwala ng relihiyon ng isang tao o ng isang katawan na itinatag eksklusibo para sa mga layuning pangrelihiyon ay pinipilit ang naturang tao o katawan na gumawa ng mga gawaing kinakailangan upang maiwasan ang pinsala sa paniniwalang panrelihiyon ng mga tagasunod ng relihiyong iyon, sa kondisyon na ang gayong mga gawain o gawain ay hindi nagreresulta sa pagkagambala ng serbisyo publiko o nagtataguyod ng diskriminasyon laban sa mga protektadong sektor sa ilalim ng Batas na ito
   - affirmative action programs
   - kung saan ang mga institusyong sektaryang pang-edukasyon at pagsasanay ay nananawagan ng kanilang karapatan sa kalayaan sa pag-aaral upang matukoy at ipatupad ang mga patakaran, regulasyon ng paaralan, ang mga ito ay hindi dapat labag sa batas, kaayusan ng publiko, patakaran ng publiko, at Saligang Batas
6. Pananagutan ng mga Tao – Sinumang tao, likas o juridical, kabilang ang pamahalaan o pribadong korporasyon, institusyon, o kumpanya na gumawa ng diskriminasyon sa pamamagitan ng alinman sa mga gawaing inilarawan sa Seksyon 5, 6, at 7; sinumang tao na humihiling, nagtuturo, nag-uudyok, nagpapahintulot o tumutulong sa iba na gumawa ng diskriminasyon; sinumang tao na tungkulin na kumilos sa mga reklamo ng diskriminasyon ngunit nabigo, tumanggi o maging sanhi ng ilalim ng pagkaantala
7. Paglikha ng mga Komiteng para sa Non-Discrimination at Equal Opportunities
8. Tungkulin ng CHR – tumulong, magrepaso, at magrekomenda ng mga pamamaraan para sa resolusyon o pag-uusig; lumikha ng isang Office for Non-Discrimination and Equal Opportunities
9. Responsibilidad na itaguyod ang kapaligiran na walang diskriminasyon at may pantay-pantay na oportunidad

- Tungkulin ng lahat na tiyakin ang kapaligiran na walang diskriminasyon, may pantay-pantay na pagkakataon at walang stigma
- Programa sa Proteksyong Panlipunan
- Mga Programa at Patakaran sa diversity at inclusion sa pamahalaan, pribadong institusyon, at paaralan

10. Information and Education Campaign materials
11. Affirmative Acts
12. Parusa 1-6 na buwan; multa P10,000-P100,000
13. Mga Paglilitis at Parusa sa Pangangasiwa
14. Pagbabayad-sala sa mga Biktima
15. Bigat ng Patunay (Burden of Proof)
16. Paglikha ng Oversight Inter-Agency Committee

D. Panukalang pagbabawal na idadagdag sa ADOs, SOGIESC Equality/SOGIESC Anti-Discrimination Bill, at Comprehensive Anti-Discrimination Bill

Magdagdag ng mga ipinagbabawal na gawain upang isama ang: pagtanggi sa isang mag- aaral na pumasok sa paaralan, dumalo sa klase, pagtatapos, at iba pang mga aktibidad sa paaralan batay sa mga discriminatory practices at mga patakaran sa estilo ng buhok, uniporme, at paaaagkilos na lumalabag sa mga karapatan ng isang mag-aaral sa edukasyon at kalayaan sa pagpapahayag.

VIII. MGA BABASAHIN

Ang mga kopya ng mga ADO, Toolkit, panukalang batas, Collective Letter of CSOs sa DepEd/CHED, Shadow Report,[46] at iba pang kaugnay na lathalain na nabanggit sa ibaba ay **makukuha sa mga website ng EnGendeRights** https://LGBTIQLaw.com at https://engenderights.com:

- **Ginintuang Bahaghari: Mga Kwento ng Pagudurusa, Katapangan, Tungkulin at Pagmamahal ng mga Nakatatandang Filipino LGBT Persons**, 2023, ginawa ng EnGendeRights, Outright International, at SAGE. Isinulat ni: Ging Cristobal, Clara Rita Padilla, Annette Visbal, at Grace Poore, na makukuha sa https://lgbtiqlaw.com/wp-content/uploads/2024/02/Golden-Rainbow-Older-LGBT-Storybook-English.pdf
- **PILIPINAS: Mga Epekto Ng Pagtanda at Panghabang-buhay na Diskriminasyon sa mga Nakatatandang LGBTI Persons [Fact Sheet]**, Mayo 2023, na ginawa ng EnGendeRights, Outright International at SAGE. Isinulat nina Clara Rita Padilla, Ging Cristobal, at Grace Poore, na makukuha sa https://lgbtiqlaw.com/wp-content/uploads/2024/02/EnGendeRights-Outright-Older-LGBTI-English-FactSheet-web.pdf
- **Protocol to Address Domestic and Family Violence Experienced by LGBTI Persons in the Philippines**, Outright International and EnGendeRights, Ging Cristobal and Clara Rita A. Padilla, makukuha sa https://lgbtiqlaw.com/wp-content/uploads/2024/02/VI.A.1-PROTOCOL-Addressing-DVFV-Experienced-By-LGBTI-Persons-lowres.pdf

46 *Id.*

Tungkol sa EnGendeRights

Ang EnGendeRights ay may mahabang track record sa pagtataguyod ng mga karapatan sa pagkakapantay-pantay at non-discrimination ng mga kababaihan at LGBTIQ people sa pamamagitan ng domestic at international legal at policy work nito, pananaliksik, publication, training, at impact litigation. Aktibong itinataguyod ng EnGendeRights ang pagkakaroon ng mga batas, patakaran, at maging ng mga internasyonal na tratado (kasama si Atty. Clara Rita Padilla bilang bahagi ng IWRAW-AP NGO contingent na bahagi ng Geneva-Open Ended Working Group na nagtulak upang aprubahan ang OP ICESCR na pinagtibay noong 2008) at rehiyonal na mekanismo ng karapatang pantao (upang itatag ang ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights (AICHR) na inilunsad noong 2009) na nagtataguyod ng mga karapatan ng kababaihan at karapatan batay sa sekswal na oryentasyon, pagkakakilanlan ng kasarian, pagpapahayag, at mga katangian ng sex (SOGIESC).

Ang EnGendeRights ay gumawa ng groundbreaking work na nagtataas ng mga isyu ng kababaihang Pilipino at SOGIESC gamit ang mga mekanismo ng United Nations sa pamamagitan ng mga shadow reports at oral interventions (Komite ng CEDAW sa New York noong 2006, Geneva 2016, 2018 at 2023; Human Rights Council Universal Periodic Review sa Geneva noong 2008, 2012, 2016) at ang request for inquiry kaugnay ng mga paglabag sa reproductive rights sa Pilipinas na isinumite sa CEDAW Committee na mahigpit na nakikipagtulungan sa iba't ibang mga domestic at international organizations. Ang EnGenderights, sa pamamagitan ng kanilang Executive Director na si Atty. Clara Rita Padilla, ay naging bahagi rin ng OutRight International Advocacy Week team (NY, 2016) na kung saan ay inilapit nila ang mga isyu ng LGBTIQ people sa mga opisyal ng UN at ng iba't ibang diplomat ng mga embahada.

Ang EnGendeRights ay aktibong nagsusulong ng mga karapatan sa SOGIESC sa pamamagitan ng mga pagsasanay na kanilang inilulunsad mula pa noong 2005 na nilalahukan ng mga kinatawan mula sa iba't ibang larangan (mga hukom, justice, prosecutor, abugado, guro, estudyante, opisyal ng barangay, opisyal ng kapulisan, doctor, nars, social worker, sikolohista, media, iba pang mga kinatawan mula sa gobyerno (mambabatas, PCW, CHR, atbp.), mga mangagawa sa NGO, kababaihan, manggagawa, mga LGBTIQ advocate at iba pang mga kaalyado.

Sa pakikipagtulungan sa OutRight International mula 2016 hanggang sa kasalukuyan, ang EnGendeRights ay nakikipagtulungan sa iba't ibang LGU (QC, Muntinlupa, Pasig, San Juan, atbp.) sa pamamagitan ng mga pagsasanay at pagawa ng mga protocol sa pagtugon sa mga kaso ng karahasan na nakabatay sa kasarian at diskriminasyon batay sa SOGIESC kasama ang mga pang-aabusong mula sa hanay ng kapulisan. Ang EnGendeRights kasama rin ang Outright International ay itinataguyod ang karapatan ng mga nakatatandang LGBTIQ persons sa pamamagitan ng mga proyektong mula pa noong 2021.

Sa proyektong EMERGE, ang EnGendeRights ay nagsasagawa ng mga gawain upang ipasa ang mga ordinansa laban sa diskriminasyon batay sa SOGIESC at pagpasa ng mga panukalang batas na SOGIESC Equality and Comprehensive Anti-Discrimination sa pamamagitan ng mga pagsasanay, mga press release, publikasyon at iba't ibang pagsusumikap para sa adbokasiya.

Ang EnGendeRights sa pamamagitan ni Atty. Padilla ay nagsagawa ng iba't ibang pagsasanay at talakayan tungkol sa karapatan sa SOGIESC sa Pilipinas at sa iba't ibang bansa (APCRSH sa India, 2007; ILGA World Conference sa Bangkok, 2016; OuRight International Event for Global Companies, Seattle June 2018; UN mechanism litigation strategies sa Nepal, 2007; UN Treaty monitoring body jurisprudence tungkol sa karapatan sa SOGIESC, Jakarta 2007).

Ginagamit ng EnGendeRights ang pamamaraang nakabatay sa mga karapatan upang magtaguyod ng sekswal at reproductive health at rights, pagpapawalang bisa ng mga batas at patakaran ng diskriminasyon laban sa mga kababaihan at LGBTIQ people, at ang pagpasa ng mga batas at patakaran na nagtataguyod ng mga karapatan ng LGBTIQ people kabilang ang mga batas at ordinansa laban sa diskriminasyon, gender identity recognition law, ang batas sa marriage equality, at iba pang LGBTIQ-inclusive policies.

Ang EnGendeRights ay may iba't ibang mga trailblazing na babasahin na makukuha sa https://LGBTIQLaw.com at https://engenderights.com.

EnGendeRights, Inc
Asserting Gender Equality
Marso 2024